БУХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

№ 38 (6473) ФЕВРАЛИИН 22 ВОСКРЕСЕНЬЕ 1953 он

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Соведэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

Сэн 20 мүнгэн.

Мүнөөдэр—ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө бултадаа голосовалая!

АЛДАРТА 35 ЖЭЛЭЙ ОЙ

Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой байгуулагдаһанһаа хойшо 35 жэлэй ой гүйсэбэ. Энэ ойе бүхы советскэ арад, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд угаа ехэ баяртайгаар һайндэрлэжэ байна.

Коммунистическэ партиин агууехэ вождьнор Ленин, Сталин болбол дэлхэй дээрэ түрүүшын социалистическэ гүрэниие хамгаалхын тулада советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые байгуулаа һэн. Тэрэ сагһаа хойшо үнгэрһэн 35 жэл соо манай арми ба флот алдарта дайшалхы замаар ябажа гараа. Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд өөрынгөө арадта хизааргүй үнэн сэхээр алба хэжэ, олон тоото дайсадта эсэргүү шэрүүн хатуу байлдаануудта социалистическэ Эхэ оронoo эрэлхэг зоригтойгоор аршалан хамгаалһан байна. Манай армиин ба флодэй түүхэ хадаа баатар зоригой, шэн габьяатай, алдар солын түүхэ мүн.

Һаяхан тогтоод байһан Советскэ социалистическэ хүдэлмэришэн-таряашанай гүрэниие дарахын тула уласхоорондын империалистнууд Америкын арьяатад түрүүтэйгээр манай орондо добтолжо ороһон байгаа. 1918 оной февралиин 23-да Советскэ Армиин сэрэгүүд Нарвын ба Псковой дэргэдэ немецкэ булимтарагшадые бута сохижо, Петроград тээшэ тэдэнэй дабшалтые зогсоһон юм. Энэ хадаа манай залуу армиин анха түрүүн туйлаһан гайхамшаг илалта мүн байгаа. Энэ илалтын үдэр баатар Советскэ Армиин түрэһэн үдэр болоо.

Гражданска дайнай үедэ В. И. Ленинэй, И. В. Сталинай хүтэлбэреэр Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот гадаадын ба дотоодын контрреволюциин нэгэдэмэл хүсэнүүдые үй бута сохёод, манай ороной газар дээрэһээ тэдэниие намнаһан байгаа.

Амгалан байгуулалтын жэлнүүдтэ Коммунистическэ парти, Советскэ Правительство, агууехэ вождь нүхэр Сталин манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые улам бэхижүүлжэ, дэлхэй дээрэ эгээл түрүү, эгээл хүсэтэй болгоо һэн. Коммунистическэ партиин ленинско-сталинска сэсэн мэргэн политикые амжалтатайгаар бэелүүлһэнэй ашаар манай орон хүсэн түгэс промышленностьтай, коллективнэ түрүү хүдөө ажахытай болоо. Тиигэжэ Эхэ оромнай өөрынгөө армиие ба флодые мүнөө сагай эрхим техникээр хангаһан байна. Коммунистическэ парти болбол Эхэ орондоо хизааргүй үнэн сэхэ, өөрынгөө хэрэгые хүсэд һайнаар мэдэхэ командирнууд болон солдадуудые һурган хүмүүжүүлээ.

Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот дэлхэй дээрэ эгээл түрүү гүрэниие хамгаалдаг туладаа капиталистическэ оронуудай арминуудһаа жэшээлэшэгүй булюу ехэ хүсэтэй байна. **Манай арми сүлөөлэгдэһэн хүдэлмэришэдэй ба таряашадай арми, бодото арадай арми мүн, тэрэ хадаа манай ороной нацануудай хоорондын ахадүүгэй хани барисаанай арми мүн, тэдэнэй эрхэ сүлөөе ба бэеэ даанхай байдалые хамгаалдаг арми мүн, бусад оронуудай арадуудые хүндэлхэ үзэлөөр, интернационализмын үзэлөөр хүмүүжүүлэгдэһэн арми мүн** гэжэ нүхэр Сталин тэмдэглээ һэн.

Манай агууехэ Эхэ ороной нангин хилэнүүдые эбдэхэеэ һэдэһэн хариин хархис этэгээдүүд Советскэ Армиин айхабтар ехэ хүсые өөһэд дээрээ туршажа үзэһэн байна. Советскэ Арми Хасан нуурай дэргэдэ, Халхин-гол дээрэ японско самурайнуудые бута сохёо һэн. США-гэй ба Англиин империалистнуудаар тухирагдаһан сагаан финнүүдэй хорото түсэбүүд манай армиин сохилтоһоо хосорон һалаһан байгаа.

Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой түгэлдэр ехэ хүсэниинь илангаяа тодоор харагдаа. Москвагай дэргэдэ, Сталинград шадар, Курска сахариг дээрэ, 1944 ба 1945 онуудай туршада манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй туйлаһан түүхэдэ үзэгдөө дуулдаагүй гайхамшагта ехэ илалтанууд хэтын хэтэдэ алдаршажа байхал! Советскэ сэрэгүүд фашистска Германиие дараад, удаань империалистическэ Японие бута сохиһон байна. Иигэжэ манай арми ба флот Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөөе, нэрэ хүндые хамгаалаад, дэлхэйн арадуудые фашистска богоолшолгын аюулһаа абараа.

Бүхы советскэ сэрэгшэдтэйгээ хамта манай бурят-монгол арадай хүбүүд, басагад Эсэгэ оронoo шэн зоригтойгоор хамгаалалсаһан байна.

Мүнөө Советскэ Арми ба Далайн-Сэрэгэй Флот өөрынгөө арадай амгалан ажалые хёрхоор сахин хамгаалжа байна. Советскэ сэрэгшэд Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай баян дүй дүршэлдэ һуража, Эхэ оронойнгоо үгэһэн эрхим техникые шудалжа, дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлээ улам бүри дээшэлүүлнэ. Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд өөрынгөө 35 жэлэй ойе уттажа байхадаа, хэзээ хэзээнэйхиһээ хүсэтэй болоод байна. Энэ хадаа эб найрамдалай, демократиин ба социализмын бата найдамтай хамгаалагша мүн.

Партиин XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдээр, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр Сталинай зохёолоор ба съезд дээрэ тэрэнэй хэлэһэн үгөөр зоригжоһон советскэ арад коммунизм байгуулгын гайхамшаг программые амжалтатайгаар бэелүүлжэ, коммунизмын агууехэ барилгануудые бодхоожо байна. Тиихэтээ хамта манай арад өөрынгөө Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые улам бэхижүүлнэ.

Советскэ Союзтай нэгэн хамта Европын ба Азиин арадай демократиин оронууд эб найрамдалай, демократиин ба социализмын түлөө тэмсэжэ байна. Харин тиихэдэ американо-английска империалистнууд дэлхэйе эзэмдэхын түлөө оролдоно. **Зүгөөр, дэлхэйн гурбадахи дайе тэдэнэрэй үүдхээ һаань, капитализмын бүхы системэ бутаран һалаха байна.**

Советскэ Зэбсэгтэ Хүсэнүүд социалистическэ түрэнэйнгөө интересүүдые нангинаар сахин хамгаалжа байна.

Манай алдарта Советскэ Арми, Далайн-Сэрэгэй Флот мандаха болтогой!

Манай бүхы илалтануудые эмхидхэгшэ ба зоригжуулагша агууехэ Сталинда алдар соло!

Бухы оромнай Советскэ Армиин, Уһан-Сэрэгэй Флодой удэрые һайндэрлэжэ байна

Ороноймнай городуудта

Манай ороной ажалшад Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 35-дахи жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна. Предприятинуудта, эмхи зургаануудта, городуудай һургуулинуудта ба колхозуудта пропагандистнууд болон лекторнүүд, ДОСААФ-эй эдэбхитэд «В. И. Ленин, И. В. Сталин — советскэ гүрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые байгуулагшад ба хүтэлбэрилэгшэд», «Советскэ арадай амгалан ажалые хамгаалагша Советскэ Арми», «Иосиф Виссарионович Сталин — агууехэ полководец ба Советскэ Армиин илалтануудые эмхидхэгшэ», «Советскэ Армиин дайшалхы зам» гэһэн темэнүүдээр лекцинүүдые уншана, хөөрэлдөөнүүдые үнгэргэнэ.

«Советскэ Арми тухай зурагууд» гэһэн выставкэ **Новосибирскдэ** офицернүүдэй окружной байшан соо нээгдэбэ.

Киевскэ гарнизоной сэрэгшэд урдань партизанска соединениин командир ябаһан Советскэ Союзай хоёр дахин Герой С. А. Ковпактай уулзаба. Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай герэйнуудтай ажалшадай уулзалга **Баку, Алма-Ата, Дзауджикау, Гомель, Саранск** ба бусад городуудта болобо.

Тбилиси, Ташкент, Уфа ба бусад олон городуудта кинофестивальнууд ехэ амжалтатайгаар үнгэргэгдэнэ. «Чапаев», «Волочаевска үдэрнүүд», «Мартагдашагүй 1919 он», «Царицыниие хамгаалга», «Сталинградска байлдаан», «Берлинэй уналга» гэжэ фильмнүүд харуулагдана.

Ашхабад, Брянск, Ярославль, Калуга, Великие Луки ба бусад городуудта ДОСААФ-эй буудалгын мүрысөөн ба олониитын спортивна мүрысөөнүүд үнгэргэгдэбэ.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ ороной городууд ба тосхонуудта хэдэн мянган хүдэлмэришэд, колхознигууд, һурагшад ДОСААФ-эй гэшүүд болобо.

(ТАСС).

УЛАН-УДЭДЭ

Республикымнай ажалшад бүхы оронойнгоо ажалшадтай хамта Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 35 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна.

Улан-Удын предприятинууд ба эмхи зургаануудаар, институдууд болон һургуулинуудаар үнгэргэгдэһэн баярай заседаниинууд дээрэ Советскэ Армиин һайндэр тухай элидхэл хэгдэнэ.

Городой гурбан районуудта Советскэ Армиин 35 жэлэй ойдо зорюулагдаһан санын мүрысөөнүүд үнгэргэгдэжэ, 2000 шахуу хүн хабаадалсаба. Мүн мэргэн буудагшадай мүрысөөнүүд ДОСААФ-эй эхин организацинуудаар үнгэргэгдэжэ байна.

Улан-Удын пионернүүдэй Ордондо Советскэ Армиин 35 жэлэй ойдо зорюулагдаһан вечер болобо.

Энэ вечертэ пионернүүд Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда хабаадагшадтай уулзаһан байна. Энэ уулзалга дээрэ ерэһэн айлшад 35 жэл соо Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой ябажа гараһан түүхэтэ зам тухай, Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнда манай армиин туйлаһан илалтанууд тухай тэдэнэртэ хөөрэжэ үгөө.

Пионернүүд Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнай гал дүлэн соо баатарлигаар, амин бэеэ хайрлангүй тэмсэһэн эдэ хүнүүдтэ һонин концерт харуулба. Эндэ бүхы кружогуудай коллектив бүхэн өөһэд өөһэдынгөө номернуудые харуулһан байха юм. Драматическа кружогто ябадаг Толя Тармаев (7-дохи классай һурагша) «Павел Балтахинов» гэжэ Ц. Галсановай поэмэһээ отрывок, Роза Вахромеева «Багшыхан басаган ба солдат» гэжэ Лев Ошанинай шүлэг уран гоёор уншаа. Аккордеонистнууд «Нахимовецуудай марш», мүн дуунай, танцын, хүгжэмэй кружогойхид элдэб наадануудые харуулһан байна.

Пионернүүдэй Ордоной библиотекэдэ номуудай ба фотовыставкэнүүд эмхидхэгдэнхэй.

* * *

Железнодорожно райондо. Паровозо-вагонно заводой цехүүдээр, түмэр замай транспортын предприятинуудаар, мотор заһабарилгын ба «Металлоширпотреб» заводуудта, ажалшадай байрануудаар 2 манга гаран агитаторнууд Советскэ Армиин 35 жэлэй ой тухай хөөрэлдөөнүүдые ба газетэ, журнал уншалга үнгэргэжэ байна. Мүн тэрэшэлэн КПСС-эй райкомой ба парткомуудай лекторнүүд ба элидхэлшэд хадаа «Ленин ба Сталин — Советскэ Армиие байгуулагшад», «Советскэ Арми болбол дэлхэй дээрэ эгээн хүсэтэй Арми мүн». «И. В. Сталин — агууехэ полководец», «Советскэ Арми болбол Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ Октябрьска социалистическэ революциин туйлалтые аршалан хамгаалаа» гэһэн ба бусад темэнүүдээр лекцинүүд уншагдаа. Паровозо-вагонно заводой цехүүдтэ ба бусад эмхи зургаануудта 1918 — 1920 онуудта болоһон гражданска дайнда ба Эсэгэ оронoo хамгаалгын дайнда хабаадагшадтай уулзалга болоно. Һаяхан паровозно депогой коллектив хуушанай революционер, гражданска дайнда хабаадалсагша Яков Иванович Русаковтой уулзалга хэһэн байна. Энэ нүхэр Советскэ Армиин техникын али зэргэ хүгжэжэ байһан тухай һонирхолтойгоор хөөрэжэ үгөө.

Февралиин 23-да ПВЗ-гэй культурын Ордондо, түмэрзамайхидай клубта Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой 35 жэлэй ойдо зорюулагдаһан баярай суглаанууд болохо юм.

БУЛТАДАА ҺУНГАЛТАДА ХАБААДАЯ!

Мүнөөдэр — ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын үдэр, бүгэдэарадай һайндэр мүн.

Советскэ хүнүүд энэ гайхамшагта үдэрые агууехэ һайндэр, манай арадай ажабайдалда болоһон политическэ тон шухала событи мүн гэжэ тэмдэглэнэ. Мүнөөдэр гүрэнэй засагай нютагай органуудта боложо байгаа һунгалта ажалшадай политическэ ба үйлэдбэриин үзэгдөө дуулдаагүй ехэ дэбжэлтын оршон байдалда үнгэрнэ. Партиин XIX съездын шиидхэбэринүүд, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ нүхэр И. В. Сталинай гениальна зохёол ба съездын түгэсхэлэй заседани дээрэ тэрэнэй хэлэһэн үгэ манай орондо коммунизм байгуулхын түлөө тэмсэлэй дайшалхы программаар советскэ арадые зэбсэглэбэ.

Һунгуулиин кампаниин үдэрнүүдтэ манай Эхэ ороной ажалшад коммунизмын илалтын түлөө, Ленин—Сталинай партиин агууехэ идейнүүдэй илалтын түлөө шэн зоригтойгоор тэмсэхээр бэлэн байһанаа үшөө дахин тодорхойгоор харуулаа. Советскэ арад шэнэ сталинска табанжэлэй асари ехэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ үйлэдбэриин шэнэ шэнэ амжалтануудые туйлажа, һунгалтануудай үдэрые тэмдэглэнэ.

Депутадуудта кандидадуудые дэбжүүлгэдэ зорюулагдан болоһон һунгагшадай һунгуулиин урда тээхи суглаанууд, мүн депутадуудта кандидадуудтай уулзалга партиин ба ажалша үргэн олониитын хоорондохи холбоое улам ехээр бэхижүүлээ. Энээнэй урда тээ болоһон һунгалтануудай үедэ байһандал адляар, мүнөөнэй һунгалта дээрэ парти хадаа коммунистнуудай ба партийнабэшэ хүнүүдэй елиинэ блок байгуулна. Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүд гэхэ гү, али манай партиин заабаринуудые бэелүүлхын түлөө тэмсэхээр бэлэн ба тэмсэжэ шадаха хүнүүд, арадай аша туһада бүхы хүсэ шадалаа хайрлангүйгөөр үгэдэг хүнүүд нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадуудаар дэбжүүлэгдээ. Манай ороной арадууд агууехэ вождь ба сэсэн мэргэн багша нүхэр Сталиниие өөһэдынгөө түрүүшын кандидадаар дэбжүүлбэ.

Мүнөөдэр Российска Федерациин бүхы арадуудтай хамтадаа Бурят-Монголой ажалшад гүрэнэй засагай нютагай органуудта — ажалшадай депутадуудай городской, районно, аймагуудай, сельскэ, сомонуудай ба поселково Соведүүдтэ өөһэдынгөө кандидадуудые һунгаха байна.

Манай Эхэ ороной үнэн хүбүүд, басагад, социалистическэ үйлэдбэриин стахановецууд, хүдөө ажахын түрүүшүүл ба советскэ интеллигенциин эрхим түлөөлэгшэд нютагай Соведүүдэй депутадуудта кандидадууд болгон дэбжүүлэгдээ. Депутадуудта дэбжүүлэгдэһэн хүнүүдэй дунда Социалистическэ Ажалай Геройнуудай, республикын эрхим малшадай, үндэр ургасын мастернуудай, искусствын ба литературын ажал-ябуулагшадай, партийна ба советскэ аппарадай хүдэлмэрилэгшэдэй нэрэнүүдые харанабди.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй Сталинска блогой кандидадууд партиин хараа шугамай түлөө тэмсэлшэд, Эхэ оронойнгоо дулэтэ патриодууд, Ленин—Сталинай партиин хэрэгтэ хизааргүй үнэн сэхэ хүнүүд гээшэ.

Эрхим хүбүүд, басагадтаа мүнөөдэр голосуудаа үгэхэдөө, манай республикын һунгагшад Ленин—Сталинай партиин түлөө, манай орондо коммунизмын илалтын түлөө голосовалха байна. Агууехэ Сталинска Конституцяар олгогдоһон эрхэеэ эдлэхын тула мүнөөдэр һунгагшад һунгуулиин участогуудта ошохо юм. Тэдэнэр манай Эхэ ороной экономикын ба культурын саашадаа һалбаран хүгжэхын түлөө голосуудаа үгэхэ байна.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө голосовалхадаа, һунгагшад болбол бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай мандажа байхын түлөө, арадууд хоорондын хани барисаанай бэхижэжэ байхын түлөө голосовалха байна.

Коммунистическэ партиин ба Советскэ гүрэнэй анхарал оролдолгоор хүреэлэгдэһэн манай арад коммунизмын гэрэлтэ һайхан хира орой тээшэ урагшаа этигэл найдабаритайгаар дабшан ябана. Сталинска Конституциин үндэһөөр һунгагдаһан засагай нютагай органууд Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, манай арадуудые улам ехэ илалтануудта хүтэлэн абаашаха юм.

Шэнээр һунгагдаһан нютагай Соведүүд гүрэнэй органуудай аппарадые саашадань бэхижүүлхын түлөө тэмсэхэ, тэрэниие бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, манай зэргэнүүдэй дунда үзэгдэдэг албан хойрог, алмай һүлэр ябадалтай хайра гамгүйгөөр тэмсэхэ байна. Ушарынь, алмай һүлэр ябадал манай социалистическэ байгуулалтын дотоодын дайсан мүн.

Партиин директивэнүүдые бэелүүлхэ зуураа, нютагуудтахи советскэ органууд өөһэдынгөө аппарадые улам бэхижүүлхэ, албан хойрог ябадалые огто үгы болгохо ёһотой. Тэрээнтэй хамта, ажалай бүтээсэ дээшэлүүлхын, республикын экономикые саашадань улам ехээр хүгжөөхын тула үйлэдбэриин бүхы резервүүд болон арга боломжонуудые зүбөөр ашаглаха зорилготой шухала хэмжээнүүдые абаха зэргэтэй.

Хүндэтэ һунгагшад! Мүнөөдэр нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин участогуудта ошожо, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудта эбтэй эмхитэйгээр, нэгэн хүн шэнгеэр голосуудаа үгэгты! Манай Агууехэ Эхэ ороной улам хүсэтэй болоһо, дам саашаа һалбаран мандахын түлөө голосовалагты!

Дэлхэй дээрэ эгээл демократическа Сталинска Конституцяар олгогдоһон нангин эрхэеэ эдлээгүй нэгэшье һунгагша байхагүй зэргэтэй.

Бултадаа һунгалтада хабаадая!

Советскэ Союзай гүрэнэй интересүүдые үнэн сэхээр хамгаалагша

☆ ☆

С. БУДЕННЫЙ
Советскэ Союзай Маршал

☆ ☆ ☆

Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдые эмхидхэһэн үдэрһөө хойшо 35 жэлэй ой 1953 оной февралиин 23-да гүйсэхэнь. Манай арад энэ гайхамшагта ойе политическэ ба ажалай угаа ехэ дэбжэлтын оршон байдалда һайндэрлэжэ байна. Советскэ арад табадахи сталинска табанжэлэй агууехэ зорилгонуудые дүүргэхэ хэрэгтэ улам бүри шэнэ амжалтануудые түйлана. Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин XIX съездын шиидхэбэринүүдээр, «СССР-тэхи социализмын экономическа проблемэнүүд» гэжэ И. В. Сталинай сэсэн мэргэн зохёолоор, съезд дээрэ тэрэнэй хэлэһэн үгөөр зоригжоһон советскэ хүнүүд коммунизмын тугые дээрэ үргэн барлад, урагшаа дабшажа ябана.

Манай арадай амгалан зохёохы ажалые Советскэ Союзай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд сахижа байна. Манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, демократиин түшэг тулгуури болохо хүсэн түгэс Эхэ ороноо, тэрэнэйнгээ гүрэнэй интересүүдые һэрэмжэтэйгээр хамгаалжа байна.

I.

Коммунистическэ партиин, ажалшадай агууехэ вождьнор Ленин, Сталинай байгуулһан ба хүмүүжүүлһэн манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд алдарта дайшалхы замаар ябажа гараа. Тэдэнэй бүхы түүхэнь баатаршалгын жэшээ, социалистическэ Эхэ орондоо хизааргүй сэхээр алба хэһэнэй, советскэ арадайнгаа үмэнэхи сэрэгэй уялгые шэн зоригтойгоор дүүргэһэнэй гайхамшаг жэшээ мүн.

Бүхы арадайнгаа инаг дурлалаар хүреэлэгдэһэн Советскэ Арми айхабтар ехэ дайшалхы революционно хүсэн мүн. Тэрэ хадаа өөрынгөө уг зорилгоор, социальна удха шэнжээр капиталистическэ арминуудһаа үндэһөөрөө илгаатай юм.

Ямаршье буржуазна гүрэнэй арми капиталай засагые бэхижүүлхэ зэбсэг, ажалшадые дараха зэбсэг мүн гэжэ мэдээжэ. Капиталистическэ арминууд национально-колониальна дарлалтын арминууд болоно. Бусад оронуудай арадуудта зэбүүрхэхэ үзэлөөр, булимтаралга хэхэ үзэлөөр тэдэ арминууд хүмүүжүүлэгдэдэг юм. США-гэй, Великобританиин, Францийн, мүн капиталистическэ бусадшье оронуудай империалистическэ арминууд сохом тиимэ арминууд гээшэ.

Советскэ Арми — хүдэлмэришэд ба тараашадай дэлхэй дээрэхи түрүүшын социалистическэ гүрэнэй арми мүн. Советскэ Арми сүлөөлэгдэһэн хүдэлмэришэдэй ба тараашадай арми, манай ороной нацануудай хоорондын ахадүүгэй хани барисаанай арми мүн гэжэ нүхэр Сталин хэлээ һэн. Манай арми интернационализмын үзэлөөр, бусад оронуудай арадуудые хүндэлхэ үзэлөөр хүмүүжүүлэгдэдэг. Тиимэһээл манай арми түгэлдэр хүсэтэй байдаг.

Советскэ Арми хариин булимтарагшадта, дотоодын контрреволюцида эсэргүү тэмсэл соо, Соведүүдэй засагай түлөө шэрүүн шанга байлдаанууд соо түрэһэн, хатуужаһан байна. 1918 оной январиин 28-да В. И. Ленин Хүдэлмэришэн-Тараашанай Улаан Арми эмхидхэхэ тухай декрет бэшэһэн юм. Хоёр недели болоод байхада Хүдэлмэришэн-Тараашанай Улаан Флот эмхидхэхэ тухай декрет гаргагдаа һэн. Советскэ Армиин һаяхан байгуулагдаһан полкнууд февралиин 23-да Нарвын ба Псковой шадар болоһон байлдаануудта германска империализмын сэрэгүүдтэ эрид шанга сохилто хэжэ, Петроград тээшэ тэдэнэй дабшалтые зогсооһон юм. Энэ үдэр Советскэ Армиин түрэһэн үдэрынь, советскэ арадай жэл бүри һайндэрлэдэг үдэр болоо.

Уданшьегүй Советскэ республика дайнай фронтнуудаар хүреэлэгдэһэн байгаа. США-гэй, Англиин болон бусад капиталистическэ гүрэнүүдэй империалистическэ дээрмэшэд дай соносхонгүйгөөр манай орон руу добтолжо ороо һэн. Манай орон соогуур ябаһан лэ газартаа тэдэнэр советскэ хүдэлмэришэдые, тараашадые бузар муухайгаар зобооһон байха юм. Илангаяа американска арьяатад зэрлигээр аашалаа һэн. Антисоветскэ интервенциие эдэбхитэйгээр эмхидхэжэ, зоригжуулжа ябаһан американска империалистнууд ород арадые, манай ороной бусадшье арадуудые хэлэшэгүй шэрүүн хатуугаар зобооһон, зандарһан байгаа.

Ажалшадай агууехэ вождьнор Ленин Сталин хоёр бүхы ороноо сэрэгэй нэгэн лагерь болгожо нигтаруулан жагсаагаа, Эсэгэ ороноо хамгаалгын дайнда манай арадуудые эмхидхэн бодхоогоо һэн.

Политическэ дээдэ оюун мэдэрэлтэй Советскэ Арми ажалшадай зүгһөө хүсэтэ дэмжэлгэ абажа, интервентнүүд болон сагаангвардеецүүдые бута сохиһон, өөрынгөө социалистическэ гүрэнэй эрхэ сүлөөе, бэеэ даанхай байдалые, Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин түйлалтануудые аршалан хамгаалһан байна.

II.

Соведүүдэй оронине дараха, богоолшолхо гэһэн уласхоорондын империализмын түрүүшын һэдэлгэнь бүтэнгүй һалаа һэн. Зүгөөр, манай Эхэ орондо сэрэгэй шэнэ добтолго хэхэ аюул зайсуулагдаагүй бэлэй. Тиимэһээ Советскэ гүрэнэй экономическа, хамгаалалгын хүсэ шадалые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ шухала байгаа. Ленин—Сталинай парти энээниие хэзээшье мартангүйгөөр, ороноо ба армияа эдэбхитэйгээр хамгаалалгада эсэшэ сусашагүйгөөр бэлэдхэдэг байгаа. Ороноо индустриализацилха, хүдөө ажахые коллективизацилха ленинско-сталинска политикые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлээд, манай парти Советскэ Союзые хүсэн түгэлдэр социалистическэ индустриально-колхозно орон болгожо шадаа. Социалистическэ промышленностиин ургаһанай, техническэ талаар дэбжэн һайжарһанай ашаар Советскэ Армиин бүхы түрэлэй сэрэгүүд эрхим гэгшын буу зэбсэгтэй болоо һэн. Манай арми механизированно ба моторизованно болоһон, сэрэгэй сталинска түрүү наукын үндэһөөр хүмүүжүүлэгдэһэн гайхамшаг командна кадрнуудтай болоһон байна.

Ленин—Сталинай парти ороноо ба армияа эдэбхитэйгээр хамгаалалгада политическэ талааршье бэлдэһэн байна. Нүхэр Сталинай сэсэн мэргэн хүтэлбэрээр парти болбол троцкистско-бухаринска урбагшадай хорото уурхайе бута сохижо, СССР дотор «5-дахи колонни» бии болохо али бүхы арга боломжые саг соонь усадхаһан байха юм. «Хэрбээ энээнэй саг соогоо хэгдээгүй һаа, бидэнэр ара үбэрһөө буудагдаһан хүнүүдэй байдалда адли тиимэ байдалда орожо, дайнай үедэ дайнда диилдэжэ болохо байһыемнай ойлгожо ядахаар бэшэ бшуу» гэжэ нүхэр Г. М. Маленков партиин XIX съезд дээрэ хэлээ һэн.

Мүлжэгшэ ангинуудые усадхаһанай, социализмын илаһанай үндэһэ һуури дээрэ манай ороной хүгжэлтын хүсэнүүд: советскэ общественна морально-политическэ нэгэдэл, СССР-эй арадуудай хани барисаан, советскэ патриотизм хүгжэһэн байна. Эдэ түгэлдэр хүсэнүүд Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ эли тодоор харагдаа. Энэ дайн манай Эхэ ороной түүхэдэ тохёолдоһон бүхы дайнуудһаа эгээл хүшэр хүндэ дайн байгаа.

Американска империалистнуудаар тухирагдаһан немецко-фашистска агрессорнууд Советскэ Союзда гэнтээр, хорото муухайгаар добтолон ороо һэн. Тиихэ зуураа, манай социалистическэ Эхэ оронине үгы хэхэ, советскэ хүнүүдые богоолшолхо зорилго урда табиһан байгаа. Иимэ ухэлэй аюулай тохёолдоод байхада, манай ороной бүхы арадууд Коммунистическэ партиие тойрон, агууехэ вождь нүхэр Сталиниие тойрон үшөө нигтаар жагсаа һэн.

Сэсэн мэргэн полководец нүхэр И. В. Сталинай ударидалгаар Советскэ Арми немецко-фашистска булимтарагшадта эсэргүүсэн айхабтар ехэ тэсэбэритэйгээр, эрэлхэг зоригтойгоор, шэн габьяатайгаар дайлалдаһан байна. Манай арми ороноо эдэбхитэйгээр хамгаалха зуураа дайсаниие һуларуулан, хүсыень бууруулаад, өөрөө добтолгодо орожо, сэрэгэй шадабариин үзэгдөө дуулдаагүй эрхим жэшээ харуулаа. Американска ба английска миллиардернүүдэй мүнгөөр байгуулагдаһан гитлеровскэ сэрэгэй машинатай урда урдаһаа уулзажа хэһэн тэмсэлдэ манай армиин түйлаһан илалтанууд хэтын хэтэдэ алдаршаха байна.

Советскэ Арми Москва шадар немецко-фашистска сэрэгүүдые бута сохижо, манай столицые хүреэлхэ ба эзэлэн абаха гэһэн дайсанай түсэбые буруу һүрүүлһэн, «сахилгаан түргэн дайнай» түсэбые хосорооһон байна. Агууехэ Сталинградска байлдаанда 330 мянган хүнтэй дайсанай шэлэгдэмэл арми хүреэлэгдэн бута сохигдожо, плендэ абтаа һэн. Энэ байлдаан дэлхэйн хоёрдохи дайнай ябасада хэгдэһэн үндэһэн хубилалтын эхин болоо һэн. Кавказай хада уулануудай хормой шадархи газарнуудта гитлеровецүүд бута сохигдожо, нефтиин баялигтай нютагуудта сүмэрэн орохо ба манай гол резервнүүдые урда зүг тээшэ абаашуулха гэһэн тэдэнэй түсэб буруу һүрөө һэн. Курск шадар болоһон байлдаан дайсанай добтололгын стратегидэ эсэс табиһан байна. 1944 ондо хэгдэһэн арбан сталинска хүсэтэ сохилтонуудай ашаар дайсанай сэрэгүүд манай Эхэ ороной газар дээрэһээ намнагдажа, дайн байлдаан дайсанай газар дээрэ хэгдэдэг болоһон, гитлеровскэ блок бүримүһэн бутаран һалаһан байна. 1945 ондо туйлагдаһан манай илалтанууд, Зүүн Пруссида, Висла ба Одер дээрэ, Будапешт ба Вена шадар хэгдэһэн толотомо операцинууд, эсэстэ Берлиниие эзэлэн абалга Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай түүхэдэ гайхамшагта хуудаһанууд боложо ороо.

Океанай саадахи ба бусад империалистнууд Европодо хоёрдохи фронт бии болгохо ябадалые али болохоор хойшонь татаһан, СССР-һээ нюужа, нэгэ талын эб найрамдал баталха тухай немецкэ фашистнуудтай хэлсээ хэжэ байһан юм. Теэд тэдэнэй дэмжэлгэ гитлеровецүүдые хосороһоо абаржа шадаагүй.

Фашистска Германиие, империалистическэ Япониие даража, бидэнэй туйлаһан бүхэдэлхэйн-түүхэтэ илалтаар Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайн дүүрэһэн байна.

Советскэ Армиин, Далайн-Сэрэгэй Флодой дайшалхы хэрэгүүдые Советскэ Союзай бүхы арадууд, өөрынгөө аха — агууехэ ород арад түрүүтэйгээр, бултадаа дэмжэдэг байгаа. Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнай үедэ советскэ хүнүүдэй хэһэн шэн зоригто ажал, хүдэлмэришэн ангиин, колхозно тараашадай, манай интеллигенциин аша габьяа Эхэ ороноо хамгаалхадаа тэдэнэй харуулһан жэшээлэшэгүй ехэ баатаршалга мүн гэжэ нүхэр Сталин сэгнээ һэн.

Гитлеровскэ Германиие, империалистическэ Япониие бута сохиходоо, Советскэ Союз дэлхэйн реакцида хүсэтэ шанга сохилто хэһэн, бүхы дэлхэй дээрэ демократиин ба социализмын хүсэнүүдэй ургалтада туһа хүргэһэн байна. Советскэ арад, манай алдарта Коммунистическэ парти бүхы оронуудай ажалшадай үмэнэхи интернациональна уялгануудаа нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ. Хилын саадахи ахадүү партинууд манай партиин шэн габьяагаар ба амжалтануудаар ехээр баясажа, тэрээндэ дэлхэйн революционно ба хүдэлмэришэнэй хүдэлөөнэй «Ударна бригада» гэһэн нэрэзэргэ олгоо һэн. «Капитализмын дарлалта доро зобожо байгаа арадуудай байдалые «Ударна бригадын» амжалтанууд хүнгэдхэхэ юм гэжэ найдадагаа тэдэнэр энээгээрээ мэдүүлдэг байгаа, — гэжэ нүхэр Сталин КПСС-эй XIX съезд дээрэ хэлэһэн байна. — Манай парти энэ найдабаринуудые харюулаа, илангаяа дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ немецкэ ба японскэ фашистска хэрзэгы хүсэрхэлые Советскэ Союзай бута сохёод, Европын ба Азиин арадуудые фашистска богоолшолгын аюулһаа абараад байхадаа, харюулаа гэжэ би һананаб».

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агууехэ дайнда туйлагдаһан илалта манай советскэ гүрэнэй ба общественнэ байгуулалтын илалта, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүдэй илалта мүн.

Манай вождь ба багша, Советскэ гүрэнэй сэсэн мэргэн хүтэлбэрилэгшэ, геннальна полководец нүхэр Сталинай ашаар советскэ арад, тэрэнэй Зэбсэгтэ Хүсэнүүд энэ илалта түйлаһан байна. Верховно Главнокомандалагша нүхэр Сталин дайсаниие бута сохихо программа табижа, бодото дээрэнь бэелүүлһэн. Илалта түйлахын тула Советскэ социалистическэ гүрэнэй материальна ба духовно хүсэнүүдые эмхидхэн элсүүлһэн байха юм. Энээнэй ашаар манай Эхэ орон ямаршье буржуазна гүрэнэй дабажа шадахагүй ехэ бэрхэшээлнүүдые дайнай үедэ дабаа. Сэрэгэй сталинска наука сэрэгэй буржуазна наукаһаа бүрин булюу хүсэтэй байһанаа байлдаануудай газар дээрэ эли тодоор харуулаа.

III.

Уласхоорондын империалистнуудай бэлэдхэһэн дэлхэйн хоёрдохи дайнда тэдэнэй табиһан түсэб бүтээгүй һалаа. Тэдэнэр Советскэ Союзые үгы хэхэ гү, али ядахын сагта һуларуулха, Европодо ба Азида арад нинтын сүлөөлэлгын хүдэлөөе дараха гэжэ һанаһан юм.

Советскэ Союз дайнай үедэ һуларагүй, харин үшөө ехэ хүсэтэй болоһон, хатуужаһан байна. Тэрэнэй уласхоорондын нэрэ хүндэ түйлай ехээр ургаа. Манай илалтын ашаар Центральна ба Зүүн-Урдахи Европын хэдэн оронуудта арадай-демократическа байгуулалта тогтоо. Агууехэ хитад арад түүхэтэ илалта туйлаа. Германска Демократическа Республика байгуулагдаа. СССР түрүүтэй хүсэтэ социалистическэ лагерь ургажа, амжан хүгжэжэ байна.

США түрүүтэй агрессивнэ империалистическэ лагерь дэлхэйн шэнэ дай үүдхэхэ гэжэ оролдоно. США-гэй империалистнууд корейскэ арадта эсэргүү дээрмэдэлгын, булимтаралгын дай хэжэ, элдэб агрессивнэ блогуудые байгуулжа, Баруун Германиие ба Япониие дахин зэбсэглэжэ байна. Американска империалистнууд дэлхэйе эзэмдэхэ түсэб табиад, СССР-тэ ба арадай демократиин оронуудта добтолхоёо бэлдэжэ байна. Американска империалистнууд эдэ хорото муухай түсэбүүдээ бэелүүлхын тула социалистическэ лагериин оронуудта шпионуудые, һүйдхэлшэдые, алууршадые эльгээжэ, гэмтэ ябадалнуудые хэлгэнэ.

Советскэ арад амгалан байгуулалтадаа өөрынгөө бүхы хүсэлэл оролдолгые зорюулжа байна. Ленин—Сталинай партиин хүтэлбэрээр манай арад дурбэдэхи табанжэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргээ.

Табадахи сталинска табанжэлэй түсэбөөр 1951—1952 онуудта хараалагдаһан даалгабаринууд мүн лэ үлүүлэн дүүргэгдээ. Тиимэһээ табанжэлые бүхыдэнь болзорһоонь урид дүүргэхэ арга боломжонууд бии болгогдоо. Энэ хадаа социализмһаа коммунизм тээшэ СССР-эй хүгжэлтын замаар хэгдэһэн шэнэ ехэ алхам болохо, манай Эхэ оронине эдэбхитэйгээр хамгаалха экономическа базые улам бүри бэхижүүлхэ байна.

«Советскэ Эхэ ороноо дайсадай агрессивнэ аашануудһаа улам эдэбхитэйгээр хамгаалгые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ» гээшэ тон шухала зорилго мүн гэжэ Коммунистическэ парти тоолоно.

Манай арад капиталистическэ хүреэлэлгын бии байһаниие һанан ябажа, Советскэ Армиие, Далайн-Сэрэгэй Флодые эсэшэ сусашагүйгөөр бэхижүүлнэ, дай үүдхэгшэдэй ба тэдэнэй агентнүүдэй аашануудта эсэргүүгээр өөрынгөө һэрэмжые дээшэлүүлнэ.

«Советскэ арадай амгалан зохёохы ажалые һэрэмжэтэйгээр сахиха, Советскэ Союзай гүрэнэй интересүүдые найдамтайгаар хамгаалха, манай Эхэ ороной хилэнүүдые дайсадта дабагдахаар бэшэ болгохо» гэһэн харюусалгатай ба хүндэтэй зорилгые Советскэ Армиин үмэнэ агууехэ вождь, полководец нүхэр Сталин табиһан байна.

Нүхэр Сталинай энэ заабариие нэрэтэй хүндэтэйгөөр дүүргэхэ, дайшалхы ба политическэ бэлэдхэлдээ эрхим амжалтануудые туйлахын түлөө үдэрһөө үдэртэ тэмсэхэ гээшэ бидэнэй арюун уялга мүн гэжэ советскэ сэрэгшэд тоолоно.

Коммунистическэ партиин XIX съезд дээрэ үгэ хэлэхэдээ ССР Союзай Сэрэгэй Министр, Советскэ Союзай Маршал нүхэр А. М. Василевский ингэжэ тэмдэглээ һэн: «Советскэ Армиин дайшалхы ба оперативна бэлэдхэлтэй, эмхидхэлэй ба дайшалхы талараа бэлэн байһан дээрэһээнь, советскэ арадай зохёон байгуулха ажалые сахиха талаар, Советскэ Союзай гүрэнэй интересүүдые хамгаалха талаар урдаа табигдаһан зорилгонуудые Советскэ Арми нэрэтэй хүндэтэйгөөр дүүргэжэ шадаха гэжэ Партиие, Правительствые, нүхэр Сталиниие өөрыень найдуулха бүхы аргатай байнабди».

Советскэ гүрэн эб найрамдал сахиха, бусад арадуудтай бодото харилсаа тогтоохо политикые хэлбэришэгүй сэхээр ябуулһан ба ябуулжашье байна. Манай арадта дайн хэрэггүй. Зүгөөр, бидэндэ дайсадай дайгаар ороо һаань, тэдэниие үй бута сохихобди.

Нүхэр Г. М. Маленков партиин XIX съезд дээрэ хэһэн элидхэл соогоо ингэжэ хэлээ һэн:

«Үнгэрһэн сагай баримтануудые хараадаа абангүй байжа болохогүй. Эдэ баримтанууд юун тухай хэлэнэб гэхэдэ, дэлхэйн нэгэдэхи дайнай эсэстэ капитализмын системэһээ Росси таһаржа гараа, дэлхэйн хоёрдохи дайнай эсэстэ капитализмын системэһээ Европын ба Азиин хэдэ хэдэн оронууд таһаржа гараа. Дэлхэйн гурбадахи дайн дэлхэйн капиталистическэ системые һандарган һалгааха гэжэ һанамаар бүхы баримтанууд бии».

Энээн тухай дай үүдхэгшэ американска империалистнууд һанажа ябаха зэргэтэй.

* * *

Манай советскэ огород руу өөһэдынгөө гахайн хоншоороор орохо гэжэ һэдэһэн империалистическэ олон дээрмэшэдые Советскэ Арми таһа сохиһон байна. Советскэ Союзай бүхы арадуудай дэмжэжэ байһан Советскэ Арми манай Эхэ орондо добтолхоёо зүрхалһэн ямаршье агрессорнуудта эрид шанга сохилто хэхээр хододоо бэлэн байна.

Ч. САНЖИЕВ,
Советскэ Армиин солдат

СЭРЭГШЫН ТАНГАРИГ

Талын харуулшад —
шэнэхэн мододые
һанахадам,
Таһаршагүй холбоотой
ногоон хэрэм
нэгшыдэг.
Таатай номгон
амисхал үгэһэн
һалхинда
Таалалдан, шэбэнэлдэн
ингэжэ мэдүүлэн
байдаг:
— Хуурай һалхинһаа
хэзээдэш бидэнэр
айнагүйбди,
Хүрьһэ руу
алэр холо, бүхөөр
оронхойбди...
Эгээн түрүүшынхээ
буугаа барин
гарахадаа,
Эхэ оронойнгоо
холын хилэ дээр
зогсоном.
Элдэб түхэлэй
дайсадай уляае
шагнахадаа
Эрид шангаар
шахаа тангариг дэбтэнэм:
—Амгалан ажалай,
арад зонойнгоо түлөө
Алба хэхээр
аба эжындээ түрээб.
Шуурганшье шуург,
саһа, мүндэршье
орог
Шударгы батаар
хэзээдэ бэлэн зогсохоб,
Шуһаша зэрлигүүд,
наашаа шургаад үзэбэл,
Шулуун хана мүргөөд
унахат гэнэм.

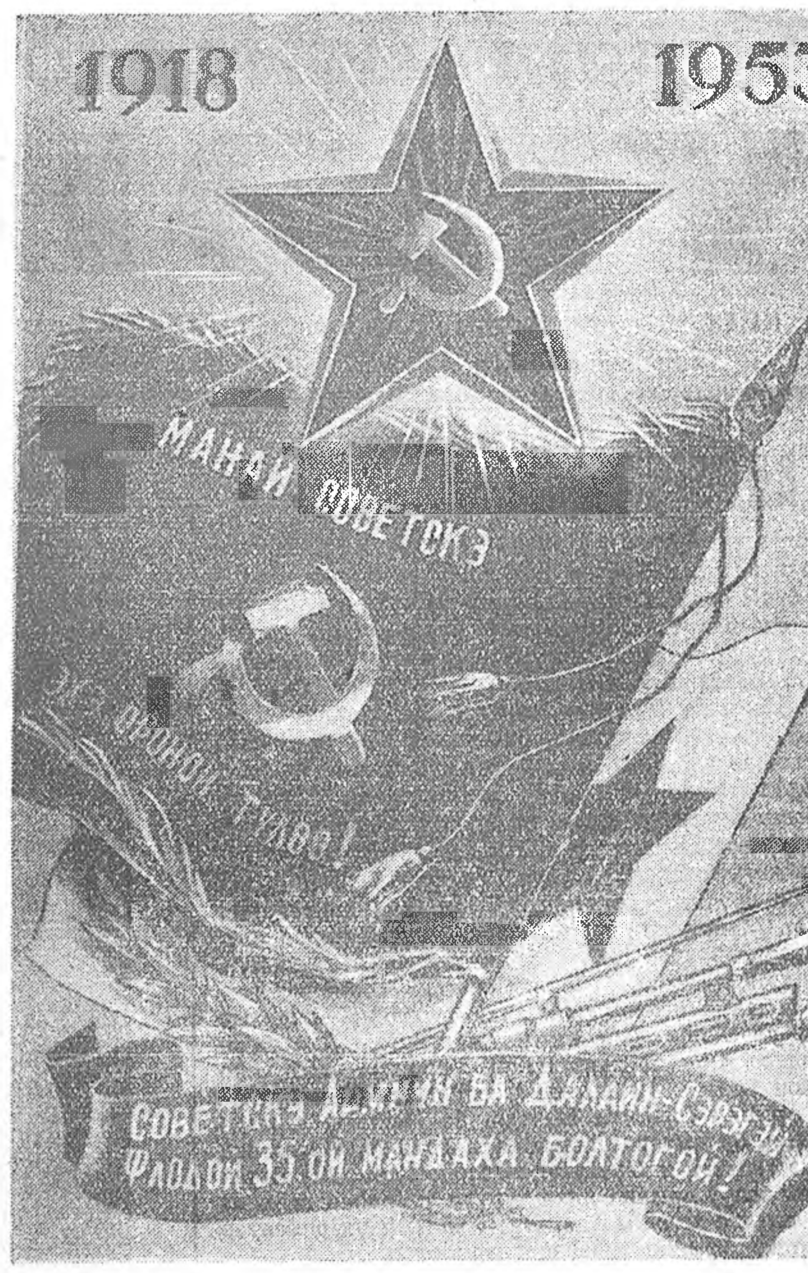

Уранзураашэ К. К. Ивановой плакат («Воениздат»).

Б. ШОЙДОКОВ.

„Алдар солын" орденуудай кавалер

Польшодо болоһон хэрэг. Поэнаньска хэрэм соо шэбээлһэн дайсанай бүлэг сэрэгүүдые бута сохихо бэлэдхэл манайхид хэжэ байба. Дивизиин тагнуулай начальник майор Жигалов хэрэм соо хэды шэнээн хүнэй хоргодоһые тодорхойлхо гэһэн даабари генералһаа абаад, Дамчеев Бато Кривоногов Виктор гэжэ хоёр сержантнуудые дуудаха зуураа:

—Тон харюусалгатай даабари үгэхэеэ таниие дуудааб, — гээд хэрэмэй картые стол дээрэ дэлгэбэ.

— Бидэ танай захиралтые дүүргэхээр бэлэмди, — гэжэ сержантнууд нэгэ дэро харюусаба.

— Харана бээзт, энэ хэрэм, — гээд, карта дээрэ дайсанай бэхижүүлгэнүүдые зааба. — Эдээн соо-һоо ямар нэгэн аргаар немецые амидыгаар барижа асарха хэрэгтэй. Таанарта энэ харюусалгатай операци хэхэ хэрэг даалгагдана. Өөһэдынгөө дураар тагнуулшадые шэлэжэ абагты. Энэ дороо дайсанай бэхижүүлгые шэнжэлжэ эхилэгты. Пулемедуудайнь, пушкануудайнь тодхогдоһон газарнуудые, һахюулайнь байдаг гуримые һайнаар тодорхойлоод, намда мэдээсээрэйт — гээд, картаяа эбхэжэ, сержантнуудай гарнуудые шангаар адхана.

—Дайсанай хэрэмые шэнжэлгэдэ хоёр хоног хэрэгтэй гэжэ һананаб, —гээд сержант Дамчеев майорой урдаһаа хэлэнэ.

—Зүб даа, адагынь хоёр хоног... — гэжэ майор зүбшөөнэ. — Зай тиигэбэл, хоёр хоноод, мэдээсэл хүлеэхэб.

* * *

Оршон тойрон хон жэн. Гансал дайсанай ракетэнүүдые шэдэхэдэ, гэнтэ гэнтэ үдэр шэнги болоно, тэдэнэй траншейнүүд харагдана.

—Витя, хоёр блиндаж тэрүү тэрэ байна бэзэ, — гэжэ шэбэнээд, нүхэрэйнгөө тохоногые Бато түлхинэ.

—Тиинэ. Үдэр хараһан блиндажнууднай ха юм. Үшөө пулемёдууд бултайгаад байна, — гэжэ шэбэнэмсээрнь, ракетэ ялараад, һаруул болошоно.

—Блиндажнуудай хоорондо тэрэ һахюулай ябахые харыш.

—Ягаа һүрхэйгөөр наашаа харана гээшэб, бидэниие обёоржорхёо бэшэ гү?—гээд, Витя нүхэрэйнгөө урдаһаа хараадхина.

— Обёороогүй бэзэ. Обёороо һаа, хоргодонгүй, һанаа амараар ябахаяа айха байгаа,—гэжэ Бато нүхэрэйнгөө һанаа амарүулхые оролдоно. Тэлэнэй мүлхихэдэ, өөһэдынь шэхэндэ арай дуулдахаар саһан һаршагана.

—Ракетэнүүдтэе найдажа, дайсад һанаа амар байна ёһотой, — гэжэ Бато хэлэнэ.

Ракетэнүүдэй унтарамсаар лэ хэдэн алхам урагшаа тэдэнэр мүлхеэд абана. Траншейдэ дүтэлхэ бүринь, мүлхихэдэ улам аюултай болоно. Пулемёдуудынь тэдэнэй урдаһаа сэхэ шагаагаад, буудахаяа байһандал харагдана.

«Харуулшан солдат алхалхаяа юундэ болишобо гээшэб?! Магад мүлхихыемнай обёороод, гэтэжэ эхилбэ гү! Табан алхам мүлхеэ һаа, хажуудань ябашахаар лэ ёһотой. Теэд энээхэн табан алхам зай мүлхихын орондо, табан зуун километр ябагаар ябаа һаа холо хүнгэн байха һэн» гэжэ Бато бодоно.

Энэ үедэ ракетэ яларжа, һахюулайнь холохоно ошоод байха харагдаадхиба. Харин траншей соогуур нэгэ немец наашаа дүтэлжэ ябаба. Ракетын унтарамсаар, тагнуулшад траншейн хажууда даб гээд хүрэшэбэд. Бато траншей соо ороодхибо, харин Витя дээрэнь үлдэбэ. Немец юушье обёоронгүй, ямаршьеб дуунай аялга үлэ мэдэг эшхэрһээр бүри дүтэлбэ. Нэгэ алхам алад гарамсаарнь, немецын шэлэ урууһь бии хүсөөрөө сохижорхибо. Абья гаража үрьдеэгүйдэнь нюдэ сабшаха зуура амыень бүдөөр таглаад, тэрэниие траншейһээ бушуу гаргажархиба. Удангүй һахюулда байһан солдат обёорбо янзатай. Тэдэнэй толгой дээгүүр автомадай һомонууд эшхэрэлдэнэ. Немецкэ нойрмог пулеметчигууд таамагаар ташаганаса буудана, ракетэнүүд заб залигүй ялнарна. Сержантнууд немецээ тэлээд, энэ үедэ нилээд холо ябашаһан байба. Тэдэнэй хажуугаар дайсанай һомонуудай эшхэрхэ улам гаарана. Гэнтэ Кривоноговынь унашаба.

— Бато, немецээ бушуу абааша,—гэжэ Витя хашхарба.

— Шархатаа гүш?

— Тиигээ, — гээд тэрэнь хүл тээшээ заана. — Өөрөө ябажа шадахаяа болёо хаб.

Хүлынь эльбээд үзэхэдэнь нойтон аад, халуун. Шуһаниинь ехээр гаража байба.

Немецынгээ гарынь уяад, нүхэрэйнгөө шархыень тэрэ уяжа оробо.

— Намда бү һаата. Немецээ бушуу штабта хүргэ, — гэжэ хэлээд, бодохо гэхэлээрээ Витинь унашана.

— Шамаяа нэн түрүүн эндэһээ гаргаха ёһотойб. Мүн немецые амида хүргэхэ ёһотойб,—гэбэ Бато. Шинелээ тайла гэһэндэл Батын зангахада, немец дурагүйгөөр тайлаба. Харин китель дээрэхи обер-лейтенантын погон харахадаа, зүүгээд байһан тэрээнэй шэнэ планшеткые Бато бариад үзэнэ.

— Витя, нүхэднай ерэхэ болоо, һанаагаа бү зобо. Магад эндоо тээгүүр гаража ше болохо, — гэмсээрээ Бато нүхэрэйнгөө бэһыень тайлажа абаад, немецын шинелиин хормойһоо уяжа оробо. Энэ үедэ дайсанай тала тээһээ дүрбэн хүнэй ерэжэ ябахые Бато обёоржорхибо. Тэдэнэр нүхэдынь байһан байгаа.

— Яахашье аргагүйдэхэдөө немецые хүллэжэ, Витиее абаашаха гэжэ байгаалби, — гээд Батын хэлэхэдэ, нүхэдынь хүхилдэбэ...

Тиин тэдэнэр түргөөр ябабад.

* * *

— Бато, «ухаансар» обер-лейтенантые асараат. Тэрэнэй хэлэһэниинь манай тагнуулай мэдээтэй тудана, — гээд, майор Жигалов сержант Дамчеевтэ хэлэнэ. Хэрэм соо хаанань ямар частьнуудай байһан тухай карта дээрэнь тэмдэглээтэй байба.

...Дайсанай хэрэмдэ манайхид добтолжо байгаа һэн. Гурбан дабхар нэгэ гэрые тагнуулшадай эзэлһэнэй һүүлээр штабһаа телефоноор ингэжэ дамжуулба.

— Сержант Дамчеев Батые генерал дуудана. Мэнэ штабта эльгээгты.

Батын штабта ерэхэдэ, үдэшэ боложо байба. Дивизиин бүхы частьнуудһаа суглараһан солдадууд, сержантнууд, офицернүүд һарууһан гэр соо генералай ерэхые хүлеэжэ байбад. Дүтэхэнэ ехэ буугай [illegible] рэн зэдэлжэ, сонхын шэл дорьбоно.

Үндэр бэетэй генералай орожо ерэхэдэ, сугларааша д бодожо, дайшалхы ёһоор амаршална. Советскэ Армиин 27-дохи жэлэй ойтой дахин шарамдуулан сугларагшадые генерал амаршалаад, һүүлэй үеын байлдаануудта шалгарһан солдадууд ба офицернүүдтэ СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй үмэнэһөө орденууд, медальнуудые барюулжа эхилээ һэн.

«Сержант Дамчеев,—гэжэ нэрлээд, «Алдар солын» 2-дохи шатын орден барюулхадаа, генерал гарыень шангаар адхажа: — Хэрэм соохоо асарһан обер-лейтенантаа мартаагүй гуш? Илалтын һүүлээр Забайкалье руугаа сугтаа бусахабди», — гэбэ. Сугларааша д шангаар альгаа ташажа, сержантые амаршалаа бэлэй.

Энэ хадаа 1945 оной февралиин 23-най үдэшэ һэн. Энэ үдэр Бато Дамчеевэй наһан соогоо мартахаар бэшэ үдэрнүүдэй нэгэн байба. Тэрэ гэһээр тэгшэ найман жэл үнгэрөө.

* * *

Нютагаа бусажа ерэһэн үдэрһөө хойшо Бато Дамчеев Закаменскын аймагай Санагын уншалгын байшангые даагшаар хүдэлмэрилээд, һүүлээрнь партийно-советскэ органуудта хүдэлмэрилхөөр дэбжүүлэгдээ.

1953 оной февралиин 22-ой үдэр Үбгэжөөл наһатай һунгагша Дамчеев Батын гарые шангаар адхаад ингэжэ хэлэнэ:

— Бато, түрэһэн хүбүүнһээмни өөрэгүйш. Манай найдабариие нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргэжэ шадахаш гэжэ би этигэнэб. Эсэгэ ороноо нойногоо үшөө хүсэтэй, үшөө баян болохын түлөө шамда голсоо [illegible]хэб!

«Алдар солын» гурбан орденой дайшалхы хэдэн медальнуудаар сээжэеэ гоёоһон Бато Микишкеевич Дамчеев нютагай Соведэй депутадаар һунгагдаад байхадаа, арад зоной найдабариие эзэхимээр дүүргэжэ шадахань лабтай.

Коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудта голосуудаа үгэе!

ЭХЭ ОРОНОЙНГОО УЛАМ ҺАЛБАРАН БАДАРХЫН ТҮЛӨӨ БУЛТАДАА ГОЛОСОВАЛАЯ!

☆ ☆

Энхэ жаргалай, эб найрамдалай түлөө

Мүнөөдэр манай Бурят-Монголой ажалшад нютагай Соведүүдтэ өөрынгөө үнэн сэхэ хүбүүд, басагадые һунгаха гэжэ байна. Тиимэ болохолоороо энэ февралиин 22-ой үдэр манай Бурят-Монголой автономно республикын ажал бүриин олон мянгаад хүнүүдэй зол жаргал ба хуби заяантай шухала холбогдолто түүхэтэ баярай һайндэр мүн.

Агууехэ Сталинска Конституциин гэрэлтэ һайхан наран доро ажаһуужа байһан Бурят-Монгол ороной зол жаргалта хүдэлмэришэд, интеллигенци, колхозниггууд, өөһэдынгөө шэн зоригто хүбүүд, басагадые городуудай, аймагуудай, сомонуудай Соведүүдтэ һунгагдахаар дэбжүүлһэн байнамди. Энэ хадаа Бурят-Монгол ороной бүрин эрхэтэ, зол жаргал түгэлдэр ажал бүриин хүнүүдэй хизааргүй үндэр эрхэ сүлөөтэй байһачай эли тодо гэршэ болоно. Энэ хадаа Агууехэ Октябриин социалистическэ революциин аша габьяа, бүхы дэлхэйн ажалшан арадуудай наран—Ленин, Сталинай түн гүнзэгы, эхэ мэргэн һургаалай аша үрэ мүн.

Хараад үзэбэл, гадаадын империалистическэ элүүршад, цээрмэнэгүй толгойлогдожо байһан оронуудай арадуудта иимэ эрхэ сүлөө, зол жаргал гэжэ юуншье байдаггүй. Тэдэнэй арад зониие харанхы хүндэ боолонгоор уеын үедэ дарлажа, тэдэнэй гарынь түмэр шүдэрөөр шүдэрлөөд, алаха хюдаха, бүхы наранай түрмэдэ хааха, сүлэлгэдэ за...хые, саг үргэлжэ тонуул дээрмые хараата дайнай гал түймэртэ намнан шатаахые эрмэлзэнэ бшуу. Мүнөө бүхы дэлхэйн арадуудые дайнай галаар шатааха гэжэ Англи, Америкын дайн үүдхэгшэд хорото түхөөрөмжэ буу зэбсэгүүдые яаралгайгаар түхеэржэ байһаниинь элитэ.

Тиихэдэ манай социалистическэ оросн дотор арад зоной эрдэм культура мандажа, али бүхы ажалшад амгалан тайбанаар ургажа, энхэ жаргал, эб найрамдал зохёожо, коммунизмын һүртэ ехэ барилганууд бэелүүлжэ, үдэрһөө үдэртэ гайхамшагта илалтануудые түйлажа байна.

Манай Сталинска Конституциин гүн гүнзэгы удхашанар ба нангин дээдэ үрэнь иимэ байна. Манай социалистическэ ороной энхэ жаргалай, эрдэм культурын, ажахын үндэр ехэ ургалтанууд, арадуудай эб найрамдалай ирагуу һайхан уряанууд дэлхэйн дарлагдаһан бүхы арадуудта нэбтэрэн һайшаагдажа, хизааргүйгөөр хүндэлэгдэнэ. Европын ба Азиин хэдэ хэдэн оронуудай арадууд, тэрэ тоодо агууехэ хитад арад, өөһэдынгөө бэеэ лаангы, эрхэ сүлөөтэ байдал манай жэшээгээр зохёожо байна. Саашань хэлэбэл, Корейдэ, Вьетнамда, Малайяда, Индонезидэ эрхэ сүлөөгэй түлөө, эб найрамдалай түлөө эрид шанга тэмсэл ябажа байна.

Тиимэ тула манай ороной далай мэтэ үргэн дүүрэн эрхэ жаргалые улам батадхаха ёһотойбди. Депутадуудай кандидадууд билэнэй үндэр ехэ этигэл найдабариие хүлеэн абаад байхадаа, агууехэ сталинска сэсэмэргэн политикые бэелүүлэн, Коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын ударидалга доро, һэрэмжэ ехэтэй, сүлхэ зоригтой, һонор мэргэн шадабаритай, үнэн сэхэ ябажа ажаллахысень найданабди. Хэрбээ ямар нэгэн шалтагаануудаар дутуу дунданудай өөртөө тохёолдоо һаань, бусалтагүй хатуу зоригтойгоор зайлуулха ба хэзээдэ илалтада хүргэн шадаха бээз гэһэн халуун зүрхэнэй гүнзэгы этигэлтэйгээр һунгагшад бүхэн кандидадуудаа харанабди.

Манай һунгагдагшад ба һунгагшадай хоорондын нигта холбоогоор һанаһан хэрэг, зориһон зориг үдэрһөө үдэр илан бэелхэнь лабтай.

Агууехэ эсэгэ Сталин мандаха болтогой! Советскэ Правительство, Коммунистическэ парти мандаха болтогой! Бүхы дэлхэйн арадуудай хоорондохи эб найрамдал мандаха болтогой!

Хоца НАМСАРАЕВ,
СССР-эй Верховно Соведэй депутат.

Багша Сталиндаа баясхалан хүргэнэб

Сталинска Конституциин алтан наран доро урган үдэһэн советскэ залуушуулай бүлэ соо золтой жаргалтайгаар ажаллажа, ажаһуужа байһандаа Агууехэ Эхэ ороноороо омогорхоноб, Ленин — Сталинай агууехэ партида, залуушуулай эрхим хани нүхэр Сталинда баясхалан хүргэнэб.

Эдэ бүгэдын түлөө түрэл оронойнгоо аша туһада бүхы шадалаараа ажаллаха дура хүсэл хододоо түрэнэ. Хориин аймагай «Улаан-Одон» колхоздоо хони харууһалнаг болоһоор 3 жэл боложо байнаб. Үнгэрэгшэ жэлдэ 312 хониннһоо бултанһаань түл абажа, бүрин бүтэнөөр мал болгооб. Нютагай үүлтэрэй хонин бүриһөө 2,5 килограмм нооһо хайшалжа абаһан байгааб.

Нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгалтын хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ оролсоходоо, 1953 ондо 100 хонин бүриһөө 113 хурьга абаха, хонидоо тобир тарганаар сидо оруулха уялга абааб. Тэрэнээ амжалтатайгаар дүүргэхын түлөө шармайн оролдоноб.

Би энэ жэлдэ 18 наһа гүйсөөб. Мүнөө жэлдэ түрүүшынхеэ һунгалтада хабаадахамни. Мүнөөдэр—һунгалтын үдэр минии ажабайдалда мартагдашагүй баясхаланта үдэр болобо. Һунгуулиингаа эрхые эдлэн, арадай үнэн хүбүүд, басагадай түлөө голосоо үгэхэдөө, советскэ оронойнгоо улам хүсэтэй болохын түлөө, агууехэ вождь ба багша Сталинай үни удаан жэлдэ элүүр мэндэ ябахын түлөө голосоволноб.

Ц. Дашидондокова.

Эрхим нүхэдөө һунгахабди

Мүнөөдэр манай республикын һунгагшад габьяата ажалдаа шалгарһан эрхим хүнүүдээ нютагай Соведүүдэй депутадуудаар һунгахань.

Энэ жэлэй январиин эхинһээ хойшо һунгалтын үдэр хүрэтэр 2.600 кубометр унагаагдаһан модые тайрахаб гэжэ уялга абаа һэм. Теэд, даажа абаһан электрохюрөөгөө һайнаар шудалжа, ажалайнгаа үдэр бүриин бүтээсые дээшэлүүлһэнэйнгээ ашаар 3,300 кубометр модые тайража, үйлэдбэриингөө нормые 168 процент дүүргэбэб.

Бидэнэр иимэ бэлэгтэйгээр һунгалтын үдэрые угтажа, эрхим нүхэлөө депутадуудаар һунгахамнай.

Дамба Бадмаев,
Хандагатайн леспромхозой электрохюрөөшэн.

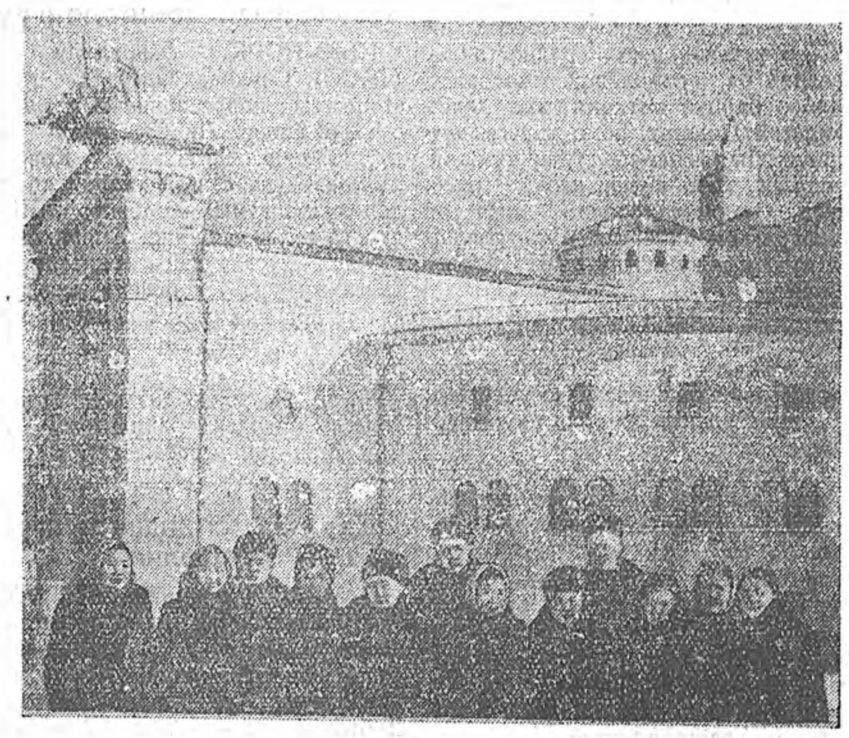

Мүнөөдэр Доржи Банзаровай нэрэмжэтэ гүрэнэй Бурят-Монголой педагогическа институдай олон студентнэр эгээн түрүүшынхеэ голосоралха байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: залуу һунгагшад (зүүн гарһаа) Ц. Цыренжапова, Г. Доржиева, Ц. Батомункуев, У. Балханова, И. Ангархаева, П. Соловьёв, Е. Хенхыхенова, А. Тармаева, К. Болотников, Т. Елизова, З. Добрецкая, А. Киселёва гэгшэд байна.

☆ ☆

Коммунизмын илан мандахын түлөө

Мүнөөдэр манай республикын ажалшад түрэл Коммунистическэ партидаа, арадтаа үнэн сэхэ, ажалдаа шалгарһан хүбүүд, басагадуудаа нютагай Соведүүдэй депутадуудаар һунгажа байна. Би энэ үдэрые мартахагүй байнаб. Юуб гэхэдэ, хуулиин наһа хүрэжэ, Сталинска Конституцяар үгтэһэн агууехэ эрхээ эдлэжэ, советскэ засагай нютагай органуудые һунгалгада хабаадалсахамни.

Би мүнөөдэр түрүүшынхеэ энэ эрхээ эдлэжэ, Российска Федерациин арад зонтой хамта ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдтэ депутадуудые һунгалгада хабаадалсаха байһандаа угаа ехээр омогорхоноб.

Манай ороной ажалшад энэ һайндэрые ажалай шэнэ амжалтануудаар угтана. Һунгалтын урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ хабаадалсахадаа абаһан уялгаяа би дүүргээб. Мүнөө «Победа» гэжэ олзоборилгын артелиин № 3 оёдолой цехтэ һурагшаар хүдэлмэрилхэ зуураа, өөрынгөө мэргэжэлые һайнаар шудалха гэжэ оролдоноб.

Мүнөөдэр коммунистнууд болон партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө голосовалхадаа, Коммунистическэ партиин түлөө, Эхэ оронойнгоо коммунизмын замаар урагшаа түргэнөөр дабшахын түлөө голосоо үгэнэб.

Лилия Рекутина, «Победа» артелиин № 3 оёдолой цехын һурагша.

Сталинска Конституциин наран доро

Манай колхозой гэшүүд улам бүри һайн, дэлгэр баян жаргалта байдалтай боложо байна. Үнгэрэгшэ жэлдэ манай колхозниггууд ажалта үдэртөө нилээд ехэ таряа талха хубаажа абаа. Ажалта үдэр бүхэндэ 3,6 килограмм орооһон, 1 түхэриг мүнгэн хүртэһэн байна. Би өөрөө 1600 ажалта үдэр оложо, олохон центнер таряа абааб.

Ниитынгээ хүдэлмэридэ оролдосотой һайнаар ажаллаха гээшэ зол жаргалтай, баян ба культурна байдалаймнай найдамтай үндэһэ һуури мүн.

Колхозойнгоо хонин һүрэгые 10 гаран жэлдэ хаража байнаб. Энэ үе соо колхоздоо нилээд олон хони үсхэбэрилжэ үгөөб. Мүнөө 600 толгой хонитой отарые даажа байдагби. Үнгэрэгшэ 1952 ондо манай отара 597 толгой хони харууһалжа, 100 эхэ хонин бүриһөө 113 хурьга абаад, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээ. Хониһоо 17 центнер, 38 килограмм нарин ба нарибтар нооһо хайшалжа, гүрэндөө тушаагаабди.

Советскэ засагай, Сталинска Конституциин ашаар сүлөөтэ ажалтай, жаргалта ажабайдалтай болообди. Тиимэһээ иимэ һайхан засаг түрэдөө һунгаха һунгалтые, энэ ехэ һайндэрые гүнзэгы баяртайгаар, ажалай илалтануудаар угтадаг заншалтайбди. Мүнөөдэрэй һайндэрые эрхим бэлэгтэйгээр угтаһандаа баяртайб. Жаргалта байдалай зам зааһан түрэл Коммунистическэ партиингаа түлөө, инаг вождь ба багша нүхэр Сталинайнгаа түлөө голосовалнаб.

Б. Чойбсонов, Зэдын аймагай Молотовой нэрэмжэтэ колхозой ахалагша хонишон.

Колхозно байдалнай улам һайжараг лэ!

Манай орон дотор хүн бүхэн һунгахашье, һунгагдахашье бүрин эрхэтэй. Харин капиталистическэ гүрэнүүдтэ хүнүүдэй энэ арюун эрхэ хүл доро гэшхэгдэжэ, хонжоо наймаанда гарашаһан байха юм.

Би мүнөө юрын таряашан эрхим хүбүүд, басагадаа нютагай Соведэй депутадаар һунгаха үргэн эрхэтэй байһандаа баясанаб.

Манай сүлөөтэ орондо ажаллажашье ябахада урматай. Үнгэрһэн жэл минии хүтэлбэрилдэг бригада 1300 га таряалангайнгаа га бүриһөө 14,23 центнер, тэрэ тоодо 300 гектар шэниисын талмайһаа га бүриин 16 центнер, 50 гектарай га бүриһөө 23 центнер овёс хуряаһан байна.

Энэ жэл ехэ ургаса хуряахын тулада мүнөө хабарайнгаа тарилгада эршэмтэйгээр бэлэдхэжэ байнабди. Сабшалан ба полинууд дээрэмнай 2000 гаран тэргэ наг шэбхэ гаргагдаһан, 75 центнер үнэһэ, 30 центнер шубуунай аргал суглуулагдаһан байна. Хабарай тарилгада хэрэглэгдэхэ хүдөө ажахын машинанууд болон зэр зэмсэгүүд заһабарилагдажа эхилээ.

Бидэнэр нютагай Соведэй депутадуудаар өөһэдынгөө эрхим хүнүүдые нэгэн дуугаар һунгахабди.

И. Васильев,
Мухаршэбэрэй аймагай Калининай нэрэмжэтэ колхозой тарянажалай № 1 бригадын бригадир.

70 наһанайм баяр

Би мүнөө 70 наһатай болооб. Мүнөө энэ үнгэрһэн сагые һанаад һэхэдэм, минии наһан хоёр ондоо хуби боложо хубаагдана. Урдахи наһадынь—харанхы һүни, үлөөшэ наһадынь—сэлмэг һайхан үдэр мэтэ һанагдана. Урдань үзэг бэшэг мэдэхэгүй, харанхы мунхаг байгааб. Алайрай баяшуулай зарсань боложо, үлэсэжэ, даарада ябаа бэлэйб.

Советскэ засагай жэлнүүдтэ болото жаргалаа эдлээб. Үзэг бэшэг мэдэхэ боложо, Пушкинай, Лермонтовэй, Толстойн зохёолнуудые һонирхон уншанаб. 1927 ондо Ленин—Сталинай агууехэ партиин зэргэдэ ороо һэм. Тиин Алайрай, Түнхэнэй аймагуудта коллективизациин үедэ колхозуудые эмхидхэлсээб.

Февралиин 22-то бүхы советскэ арадтаяа хамта би нютагай Соведүүдтэ һунгаха һунгуулиин участогта ошожо, өөрынгөө голосые агууехэ Сталинай түлөө, арадайнгаа эрхим хүбүүд, басагадай түлөө үгэхэб.

М. Т. Еланова, Улан-Удын «Сортсемовощь» конторын складай харуулшан.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд

☆ ☆

А. ЛУЖИН, юридическэ наукануудай кандидат.

☆ ☆

Сельскэ Соведһээ эхилээд, СССР-эй Верховно Совет хүрэтэр—ажалшадай депутадуудай бүхы Соведүүд дэлхэй дээрэ эгээн демократическа һунгуулиин хуулиин үндэһөөр, үнэмөөрөө бүгэдэниитын, сэхэ ба тэгшэ һунгуулиин эрхын үндэһөөр нюуса голосовани хэжэ, арад зоноор һунгагдадаг байна. Соведүүдэй депутадууд болбол морально-политическэ эбдэршэгүй нэгэдэлээр нигтарһан бүхы советскэ обществын интересүүдые хамгаалагшад мүн. Соведүүдэй депутадууд — коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадууд болбол ленинско-сталинска түхэлэй политическэ ажал-ябуулагшад мүн. Тэдэнэр өөһэдынгөө бүхы ажал-ябуулгые һунгагшадай хиналта доро байдаг, тэдээнэй урда тоосодог.

Советскэ гүрэнэй органуудай зүб хүдэлмэриие хангадаг гол шиидхэбэри услови болбол Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хүтэлбэри болоно. Коммунистическэ партиин хүтэлбэриин ашаар Соведүүдэй хүдэлмэриин удхань политическэ зүб, хэлбэришэгүй революционно байдаг. Соведүүд ба тэдээнэй гүйсэдхэлэй ба захиргаанай органууд хадаа КПСС-эй генеральна хараа шугамые, советскэ байгуулалтын гол шухала үндэһэ һуури болгошо тэрээнэй политикые бэелүүлэгшэд мүн.

Демократическа централизм Соведүүдэй эмхидхэлэй ба ажал-ябуулгын үндэһэ һуури, советскэ гүрэнэй засагай дээдэ ба нютагай органуудай харилсаанай үндэһэ һуури болоно. Эмхидхэлэй энэ шухалын шухала принципэй ёһоор, гүрэнэй засагай бүхы органууд һунгагдадаг байха, депутадууд һунгагшадайнгаа урда тоосодог байха, Соведүүдэй хүдэлмэри коллегиальнаар ябуулагдадаг ба дээдэ зэргын органуудай бүхы захиралтануудые доронь байгааша органууд заабол дүүргэдэг байха ёһотой.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд өөрынгөө территори дээрэ культурно-политическэ ба ажахын байгуулалтые хүтэлбэрилдэг, нютагай бюджет тодорхойлдог, мэдэлдээ байгаа захиргаанай органуудай ажал-ябуулгые залан ударидадаг, гүрэнэй гурим сахилгые хангадаг, ороной оборонно шадалые шангадхахада туһалдаг, хуулинуудые ба гражданинуудай эрхэнүүдые сахиха ябадал хангадаг.

Нютагай Соведүүд өөрынгөө ажал-ябуулгада хүтэлжэ байгаа олон тоото промышленна, коммунальна ба нютагай бусад предприятинуудта, мүн арад зоной ажахын ажаһуудалай ба культурно-социальна эрилтэнүүдые хангадаг олон тоото эмхи зургаануудта түшэглэдэг. Гүрэнэй бюджедһээ табигдадаг ехэ мүнгэн зөөри нютагай Соведүүдэй мэдэлдэ байдаг. Тиимэ болохолоороо ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд болбол гансал үргэн ехэ эрхэтэй бэшэ, мүн эдэ эрхэнүүдые дүүрэнээр хэрэглэхэ бодото арга боломжонуудтай байха юм.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй һунгадаг гүйсэдхэхэ комитедүүд тэдээнэй гүйсэдхэлэй ба захиргаанай органууд болоно. Тэдэнэр тэрэ нютагайнгаа Соведтэ, мүн дээрээ байгаа Соведэй гүйсэдхэхэ органдо мэдэлтэй байдаг.

Ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүд — коллегиальна органууд юм. Тэдээнэй ажал-ябуулгын конституционно формонь сессинүүд гэхэ гү, али депутадуудай хамтын суглаан болоно. Сессинүүд союзна республиканудай конституцинуудаар тогтоогдомол болзорнуудта Соведүүдэй гүйсэдхэхэ комитедүүдээр зарлагдадаг. Сессинүүд дээрэ Соведүүдэй ажал-ябуулгын шухалын шухала бүхы асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэдэг ба шиидхэгдэдэг: ажахын ба социально-культурна байгуулалтын түсэб, ерэхэ жэлэй бюджет ба үнгэрһэн жэлэй бюджедэй дүүргэлтэ тухай тоосоон, промышленность ба хүдөө ажахын, харгы барилгын, коммунальна ажахын, арадай гэгээрэлэй ба элүүрые сахилгын, худалдаа наймаанай, социальна тэдхэмжын хүгжэлтэ тушаа гэхэ мэтэ асуудалнууд шиидхэгдэдэг.

Манай ороной ажалшадай депутадуудай Соведүүд болбол капиталистическэ оронуудтахи нютагай самоуправлениин органууд гэдэгһээ тад ондоо, принципиальна илгаатай байха юм. Нютагай самоуправлениин органууд болбол буржуазна оронуудай гүрэнэй албан хойрог центральна аппарадай дахуул мүн. Дээрэһээ ороһон захиралтануудые тэдэнэр механическаар дүүргэдэг. США-да, Англида, Францида ба бусад капиталистическэ оронуудта нютагай самоуправлениин органуудай бүхы хүдэлмэридэ дээрэһээнь хододоо хамааралсажа, захиржа байдаг. Буржуазна гүрэнэй бүхы аппарадтал адли нютагай самоуправлениин органуудшье капиталистическэ монополинуудай захиралтые үгэ дуугүйгөөр дүүргэдэг.

Советскэ социалистическэ гүрэнэй үргэн ехэ, шууд сэхэ демократизм Соведүүдэй ба ажалша ниитын хоорондо таһаршагүй нигта барисаа байгуулдаг. Энэ барисаан ямар юумэндэ харагданаб гэхэдэ, нэгэдэхеэр, энээнэй урда тээхи һунгуулиин кампанинуудай харуулһан ёһоор, һунгуулиин наһанай советскэ гражданинууд бүхыдөө, 100 процент шахуу өөһэдынгөө депутадуудые сүлөөтэйгөөр һунгаха хэрэгтэ хабаадалсажа, коммунистнууд ба партийнабэшэ хүнүүдэй сталинска блогой кандидадуудай түлөө голосуудаа нэгэн һаналаар үгэдэг байна. Хоёрдохёор, советскэ депутадууд бүхы ажал-ябуулгадаа һунгагшадай хиналта доро байдаг, тэдээнэй урда тоосодог: тэдэнэр һунгагшадай захиануудые дүүргэдэг ба Соведтэшье, өөрынгөөшье ажал дээрэ хэжэ байгаа хүдэлмэриингөө түлөө һунгагшадай урда саг үргэлжэ тоосодог байха юм. Олонхи һунгагшадай эрилтээр депутадууд хадаа хууляар тогтоогдомол ёһоор, хэдыдэшье болзорһоо урид депутадһаа болюулагдажа болохо байна.

Нютагай Соведүүд ба тэрээнэй гүйсэдхэхэ комитедүүд түрэниие хүтэлхэ үдэр бүриин хүдэлмэридэ ажалшадые хабаадуулдаг. Һунгагшад болбол Соведүүдэй сессинүүд дээрэ байлсадаг, саг үргэлжын комиссинуудай, үйлсын ба квартальна комитедүүдэй, домоуправлениинүүдтэ туһалха комиссинуудай, һургуулинуудай ба үхибүүдэй гэрнүүдэй түрэлхидэй Соведүүдэй, предприятинууд ба эмхи зургаануудтахи харгалзалгын соведүүдэй, госкредит ба нөөсэлгын хэрэгтэ туһалха комиссинуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг.

«...Соведүүд болбол хэдэн арбаад ба зуугаад мянган хүдэлмэришэд ба таряашадые хүтэлбэридэ һургаха һургуули мүн», советскэ гүрэнэй аппарат «...олон миллион арад зонһоо өөрыгөө далдалан холодхохо ёһогүй, харин олониитын тоо томшоггүй олон организацинуудаар дамжуулан тэдэнтэй нэгэдхэхэ ёһотой» гэһэн нүхэр Сталинай заабари энэ практикада бүхыдэнь бэелэн харагдана.

КПСС-эй XIX съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдтэй дашарамдуулан ажалшадай депутадуудай нютагай Соведүүдэй урда ехэнүүд ба харюусалгатай зорилгонууд табигдана. Соведүүд болбол сталинска табадахи табанжэлэй түсэбые бэелүүлтэдэ гол анхарал оролдолгоо хандуулха ёһотой.

Энэ талаар ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Соведүүд болбол Дон, Волга, Днепр ба Аму-Дарья дээрэхи коммунизмын асари ехэ, ниитэ зоной барилгануудые болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ улад зониие эмхидхэнэ, тэдэ барилгануудай захилнуудые болзорһоонь урид ба һайн шанартайгаар дүүргэхэ ябадал хангана, хүдэлмэришэдые элсүүлхэдэнь, нютагай транспортна хэрэгсэлнүүдые хэрэглэхэдэнь, барилгын материалнуудые хэхэдэнь, барилгын коллективые гэр байрада оруулхадань ба бусад зүйлөөр хангахадань, мүн ондоошье асуудалнуудаар тэдэ барилгануудта туһа хүргэнэ.

Нютагай Соведүүд болбол өөһэдынгөө мэдэлдэ байгаа фабриканууд ба үйлэдбэриин артельнүүдэй хүдэлмэриие хүтэлбэрилжэ, тэдээнэй территори дээрэ байгаа союзна болон республиканска мэдэлтэй предприятинуудта туһаламжа үзүүлнэ. Тэдэнэр социалистическэ хүдөө ажахые дам саашадань хүгжөөхэ тухай, ургаса дээшэлүүлхэ ба ниитын малажалые хүгжөөхэ тухай, хүдөө ажахын артелиин сталинска Уставые хэлбэришэгүйгөөр сахиха тухай парти ба правительствын директивэнүүдые дүүргэхэдэнь колхозуудта, МТС ба совхозуудта туһалдаг. Соведүүд хадаа советскэ хүнүүдэй саг үргэлжэ ургажа байгаа материальна ба культурна хэрэглэмжые эрхимээр хангаха тушаа угаа ехэ хүдэлмэри хэдэг.

Нютагай Соведүүдые саашадань бэхижүүлгэ, кадрнуудые зүбөөр шэлэн олохо, хубаарилан табиха ба хүмүүжүүлхэ ябадалые хангалга, шиидхэбэринүүдэй дүүргэлтын шалгалтые зүбөөр эмхидхэлгэ, гүрэнэй журамые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлгэ, советскэ гүрэнэй аппарадай хүдэлмэридэ һэрэмжые дээшэлүүлгэ, шүүмжэлэл ба илангаяа доороһоо шүүмжэлэлгэ үргэнөөр дэлгэрүүлгэ хадаа эдэ бүхы зорилгонуудые амжалтатайгаар шиидхэхэ зайлашагүй шухала услови мүн.

Боложо байгаа һунгалтанууд советскэ социалистическэ демократиин шэнэ толотомо илалта болохо юм. Һунгалта хадаа советскэ обществын ба арадуудай хоорондохи хани барисаанай эбдэршэгүй морально-политическэ нэгэдэлые бэхижүүлхэ, коммунизм байгуулалтын гол шухала зэбсэг болгошо советскэ гүрэниие бэхижүүлхэ, Ленин—Сталинай агууехэ партиие тойруулан советскэ арадые улам ниттаар жагсааха байна.

Тарбагатайн аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой hаалишан П. П. Ковалева даажа абаhан 12 үнеэнhээ 10200 литр hү hааха түсэбтэй аад, 11964 литр hү hаагаа. Нүхэр Ковалева ажалай нэмэлтэ түлэбэридэ 8 центнер тарян абаhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: П. П. Ковалёва.

З. Веснинагай фото.

СЭЛЭНГЫН АЙМАГТА

СОВЕТСКЭ АРМИИН ҮДЭРТЭ ЗОРЮУЛАН

Галуута-Нуур гэжэ түмэр харгын станциин агитколлектив Советскэ Армиин 35 жэлэй ойдо зорюулан, манай Зэбсэгтэ Хүсэнүүд тухай хөөрэлдөөнүүдые ажалшадай дунда үнгэргэжэ байна.

Партийна комитедэй библиотекын уншалгын залда «Советскэ Армиин 35 жэлэй ой» гэhэн фотовыставкэ эмхидхэгдээ.

УНШАГШАДАЙ КОНФЕРЕНЦИ

Аймгүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таhагай библиотекэдэ А. Кожевниковэй «Амидаралта уhан» гэжэ романаар уншагшадай конференци үнгэргэгдэбэ.

Энэ конференцидэ 45 хүн хабаадалсаа. Эндэ Ново-Селенгинскын дунда hургуулиин багша И. Г. Чулкова тус роман тухай hонин лекци уншаhан байна.

hУНГАГШАДАЙ ВЕЧЕР

Аймагай культурын байшанда ажалшадай депутадуудай аймагай Соведэй депутадуудта кандидадууд С. И. Ларионов, Г. Д. Данзанов гэгшэдтэй уулзалга боложо, ехэ олон hунгагшад сугларба.

hунгагшад нүхэд Батуев, Тугутова, Алейников ба бусад вечер дээрэ үгэ хэлэжэ, депутадуудта кандидадууд нүхэд Ларионов Данзанов хоёрой ажал хүдэлмэри тухай тодорхойгоор хэлэhэн байна.

Культурын байшангай агитбригада hунгагшадта концерт харуулаа.

УЛААН ТУГ БАРЮУЛАГДАБА

Сэлэнгын леспромхозой модошодой мүрысөөндэ Ноёхоной сомоной Маленковой нэрэмжэтэ колхозой бригада түрүү hуури эзэлбэ.

Энэ бригадада леспромхозой дирекциин, профсоюзай месткомой дамжуулгын Улаан туг барюулагдаба.

Маленковойхид нютагай Соведүүдэй hунгуулиин хүндэлэлдэ социалистическэ мүрысөөндэ ороод, модо бэлэдхэлэйнгээ сезонно түсэбые дүүргэhэн байна.

С. Шарапов.

hонирхолтой лекцинүүд

Иволгын аймагай гүйсэдкомой культурно-гэгээрэлэй хүдэлмэриин таhагай лекторскэ группын естественнэ наукануудай секциин лекторнүүд арад зоной дунда научно-атеистическэ темээр лекцинүүдые уншана.

Февраль hара соо лекторнүүд нүхэд Халбаев, Карзтуева, Лобанов, Бодиев, Одоев болон бусад «Ламын шажангай бии бололго ба тэрэнэй реакционно удхашанар», «Газар дээрэ ажамидаралай анха түрүүн бии бололго», «Сагаалганай бии бололго ба тэрэнэй реакционно үүргэ». «Наука ба шажан» гэжэ темэтэй лекцинүүдые уншаhан байна. Эдэ лекцинүүд Иволгын МТС-тэ, Сталинай, Молотовой нэрэмжэтэ, «Коминтерн», «Улаан Оронго» колхозуудта ба аймагай культурын байшанда, спиртын заводой клубта уншагдаба.

С. Борисов.

Советскэ Армиин 35 жэлэй ойе тэмдэглэнэ

СОФИ, февралиин 20. (ТАСС). Болгарска арад Советскэ Армиин 35 жэлэй ойе үргэнөөр тэмдэглэнэ. Гитлеровскэ Германида эсэргүү Эсэгэ оронoo хамгаалгын Агуухэ дайнда Советскэ Зэбсэгтэ хүсэнүүдэй туйлаhан илалтанууд тухай, Советскэ Армиин дайшалхы зам ба тэрэнэй сүлөөлэлгын үүргэ тухай лекцинүүд, хөөрэлдөөнүүд Софиин предприятинуудта, эмхи зургаануудта ба гэр байрануудта болоно.

Советскэ Армиин хүндэлэлдэ оронoй городууд ба тосхонуудта спортивна мүрысөөнүүд эмхидхэгдэнэ.

ТИРАНА, февралиин 20. (ТАСС). Албаниин ажалшад Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой 35 жэлэй ойе тэмдэглэжэ байна. «Февралиин 23—Советскэ Армиин байгуулагдаhан үдэр» гэhэн темээр лекцинүүд предприятинуудта ба тосхонуудта эмхидхэгдэнэ. СССР Албани хоёрой хани барисаанай общественна центральна байшан дотор Тиранада «Сталинград—мүнөөдэр» гэжэ выставкэ нээгдэбэ. Советскэ Арми тухай фотовыставкэнүүд Албаниин олон эмхи зургаануудта эмхидхэгдээ.

Арадай армиин частьнууд алдарта ойн hайндэртэ эдэбхитэйгээр бэлэдхэбэ.

ПХЕНЬЯН, февралиин 20. (ТАСС). Корейскэ арад өөрынгөө сүлөөлэгшэ—Советскэ Армиин алдарта ойе баяртайгаар тэмдэглэнэ.

Корейскэ хэблэл Советскэ Армиин 35 жэлэй ойдо зорюулагдаhан олон статья толилно.

Советскэ Армиин сэрэгшэдhээ жэшээ абажа, Эхэ оронойнгоо эрхэ сүлөө ба зол жаргалай түлөө тэмсэхыень корейскэ Арадай армиин сэрэгшэдые уряалhан плакадууд Пхеньянда няагдаа. Сэсэг набшаар шэмэглэгдэhэн hайндэрэй арканууд город орохон харгынууд дээрэ барингдаба. Советскэ Армиин ба Далайн-Сэрэгэй Флодой хүндэлэлдэ плакадууд ба лозунгнууд арканууд дээрэ бэшээтэй.

Провинцинуудай ба городуудай театрнууд, мүн уранhайханай самодеятельностиин коллективүүд Советскэ Армида зорюулагдаhан hайндэрэй зүжэг наада бэлэдхэжэ байна.

Варшавада американска шпионуудые сүүдлэбэ

ВАРШАВА, февралиин 18. (ТАСС). Американска тагнуулай даалгабаряар хоролон hүйдхэлгэ ба шпионаж эмхидхэхын тула үнгэрhэн жэлэй ноябрь hарада американска сэрэгэй самолёдто hуужа Польшодо ерэhэн американска хоёр шпион ба хоролон hүйдхэгшэд Стефан Скшишовский, Дионизы Сосновский гэгшэдые мүнөөдэр Варшавада районой сэрэгэй сүүд сүүдлэжэ эхилбэ.

Американска империалистнууд болбол хоролон hүйдхэгшэд, террористнууд ба шпионуудые бэлэдхэжэ, тэдэниие шухала хэрэгтэй зүйлнүүдээр, мүнгөөр ба худалаар хэгдэhэн документнүүдээр хангаад, Польша руу эльгээнэ гэжэ гэмнэлгын заключени соо заагдана. Польско арадта урбажа, хилын саана тэрьедэн ошоhон бүлэг этэгээдүүд—«генеральна штаб» гэдэгэй түлөөлэгшэд Андерс ба Копанский, мүн Заремба, Бялас, Белецкий, Сойка, Миколайчик, Мациолек, Попель ба американска тагнуулай хүлhэншэд болоhон бусад агентнууд хоролон hүйдхэгшэдые, алууршад ба шпионуудые гол түлэб бэлэдхэдэг байна.

Гэмнэгдэhэн Скшишовский 1945 оной февральда, тайлбарилан хэлэхэдэ, гитлеровскэ булимтарагшадта эсэргүү дайнай үедэ польско сэрэгhээ тэрьедэжэ, худал нэрээр нэрлэгдэн нюугдажа байhан юм. 1951 оной ноябрьда Скшишовские засагаархидай бэдэрхэдэ, Баруун Берлин зугадажа ошоод, тэндэ английска тагнуулай офицер, урдын эсэсовец «Бенсон» гэгшэтэй холбоо тогтоогоо.

Гэмнэгдэhэн Дионизы Сосновский 1952 оной январьда Польшоhоо Баруун Берлин зугадажа ошоод, тэндэ американска тагнуулай албанда ороhон байна.

Эдэ хоёр гэмнэгдэгшэд Франкфурт—на-Майне городто дүтэ байдаг Эрцхаузен гэжэ нютагта американска тагнуулай эмхидхэhэн хоролон hүйдхэлгын-тагнуулай тусхай hургуулида бэлэдхэгдэбэ.

Американска офицернүүд hургуулида hурадаг хоролон hүйдхэгшэдтэ лекцинүүдые уншадаг ба тэдээнтэй hуралсалай заняти хэдэг байгаа. Капитан зэргэтэй американска офицер, мүн польско арадта урбагшад—эмигрантнууд, США-гэй тагнуулай агентнууд Мациолек («Марек» гэжэ нэрлэгдэдэг) ба Заремба гэгшэд хоролон hүйдхэгшэдые бэлэдхэхэ ябадалда хиналта хэжэ байhан юм.

Гэмнэгдэгшэд 1952 оной октябрьда хоролон hүйдхэлгын-тагнуулай бэлэдхэлэй курса дүүргэбэ. 1952 оной ноябриин 4-дэ тэдэнэр Висбадендэхи американска аэродромдо абаашагдаhан байгаа.

Гэмнэгдэhэн Стефан Скшишовский РС—6 түхэлэй хоёр радиостанцитай, hомо хэрэгсэлээр хангагдаhан «парабеллум» түхэлэй пистолеттэй, 75 мянган злотых хадагалан бооhон бэhэтэй, хоро юулэн хэгдэhэн шэлтэй, радиостанци ба хоро хэрэглэхэ арга зааhан заабаритай, американска 200 доллар ба худал документнүүдтэй байгаа.

Гэмнэгдэhэн Дионизы Сосновский РС—6 түхэлэй нэгэ радиостанци, газарай ба самолёдой хоорондо холбоо бариха «Бэкон» гэжэ дохёо тэмдэгэй аппарат, hомо хэрэгсэлээр хангагдаhан «парабеллум» түхэлэй пистолет, хоро юулэн хэhэн шэлнүүд, радио-холбоондо хамаатай заабари, американска 300 доллар ба худал документнүүдые абажа ябаба.

Илгаха тэмдэгүүдгүй американска сэрэгэй самолёт эдэ хоёр хоролон hүйдхэгшэдые Польшын территори дээрэ Кошалинска воеводствын Миздово шадар асаржа буулгаhан байна.

Газарта буугаад, хоролон hүйдхэгшэд асарhан юумээ нюуhан, хоролон hүйдхэхэ ажал-ябуулга хэхын ба тагнуулай сеть эмхидхэхын тула оронoй түби руу эшоhон байна. Гүрэнэй эюулгүйе сахиха органууд хоролон hүйдхэгшэдэй эльгээгдэhэн тухай мэдээсэлые нютагай хүн зонhоо тэрэ үдэртөө абаба.

1952 оной декабриин 6-да 2 диверсант арестовалагдаа.

Гэмнэлгын заключени соносхоhоной hүүлээр, сүүд гэмтэдhээ асуулта абажа эхилбэ.

ВАРШАВА, февралиин 19. (ТАСС). Варшавада американска шпионуудай хэрэгые хаража байгаа районно сэрэгэй сүүд гэмнэлгын заключениин соносхогдоhоной ба өөhэдынгөө гэмтэйе мэдэрhэн сүүдлэгдэгшэдhээ асуулта абаhанайнгаа hүүлээр, приговор гаргаба: американска шпионууд С. Скшишовский ба Д. Сосновский гэгшэд саазалагдан алагдахаар сүүдлэгдэв.

Турциин бюджет—дайнай ба үгырэл ядаралай бюджет мүн

СТАМБУЛ, февралиин 19. (ТАСС). 1953 оной гүрэнэй бюджедэй проектые турецкэ меджлистэ зүбшэн хэлсэжэ эхилбэ. Турциин финанснуудай министр Хасан Полаткан бюджедэй проект тушаа элидхэл хэбэ. Бюджедэй гаргашын хубинь 2.123.359.073 лирэ, орошын хубинь—1.959.854 мянган лирэ хэмжээтэйгээр хараалагдаа гэжэ элидхэлшэ хэлэбэ. Тиимэ болохолоороо, 163,5 миллион гаран лирэ хэмжээтэй дефицит бюджедэй проектээр хараалагдана.

Шэнэ бюджедэй проект хадаа Холбоото Штадуудай заабаряар буу зэбсэгүүдые турецкэ правительствын саашадаа яаралтайгаар түхеэрхэ тухай гэршэлнэ. Энэ жэлдэ национальна оборонын министерстводэ зорюулагдаhан сэхэ hомололго 1952 оной hомололгоhоо 87.300 мянган лирээр үлүүлжэ, 587.300 мянган лирэ болобо. Бусад министерствонүүдээр хэгдэhэн сэрэгэй гаргашануудые, мүн США-hаа Турциин абадаг эдишын мүнгые хараада абаа hаа, Турциин сэрэгэй гаргашанууд 1953 ондо 1800 миллион гаран лирэ болохо байна.

Тиихэдэ гэгээрэлэй ба элүүрые хамгаалгын хэрэгтэ зорюулагдаhан hомололго, сэрэгэй hомололготой сасуулхада, даншье бирагүй багаар харагдана.

Гэгээрэлэй дээдэ Соведэй сесси дээрэ Турциин национальна гэгээрэлэй министр Тефтик Илериин мэдүүлhэнэй ёhoор, hургуулиин наhанай 2.794 мянган үхибүүдhээ 1.183.576 үхибүүд hургуулида hуралсанагүй. hургуулиин наhанай бүхы үхибүүдые hургуулида хабаадуулхын тула 17.340 шэнэ hургуули бариха ба 71 мянган багшанарые бэлэдхэхэ хэрэгтэй юм. Министрын хэлэhэнэй ёhoор, гансахан энээндэ 527.840 мянган лирэ hомолхо шухала байна. 1953 оной бюджедэй проектын ёhoор, гэгээрэлэй министерствын бүхы хэрэглэмжэдэ оройдоо 226 300 мянган лирэ hомологдоо.

Хэдэн олон миллион турецкэ граждaнинууд эмнэлгын туhаламжа тон багашье хэмжээгээр абаха арга боломжогүй байна. Турциин элүүрые хамгаалгын министр Устюндагай мэдээнүүдэй ёhoор, имагтал эмнэлгын туhаламжын үзүүлэгдэдэггүй дээрэhээ боложо, тус орон дотор жэл бүри 300 мянган хүн үхэнэ.

КОРЕЙДЭХИ СОБЫТИНУУД

АРАДАЙ АРМИИН ГЛАВНА КОМАНДОВАНИИН МЭДЭЭСЭЛ

ПХЕНЬЯН, февралиин 20. (ТАСС). Үнгэрhэн үдэр Корейскэ Арадай армиин ба Хитадай арадай hайндуратанай соединенинүүд бүхы фронтнууд дээрэ американо-английска интервентнүүдэй ба лисынмановска сэрэгүүдэй тагнуулай отрядуудта эсэргүү бага зэргын тулалдаануудые хэбэ гэжэ Корейскэ Арадай-Демократическа Республикын Арадай армиин Главна командовани мүнөөдэр мэдээсэбэ.

Мүнөөдэр Арадай армиин зенитнэ частьнууд ба дайсанай самолёдуудые агнан буудагшад дайсанай 8 самолёт унагаагаа.

Корейскэ арад эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессэй шиидхэбэринүүдые дэмжэнэ

ПХЕНЬЯН, февралиин 18. (ТАСС). Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессто ошоhон корейскэ делегаци республикын городууд ба тосхонуудай хүн зонтой уулзана, суглаанууд хэгдэнэ. Эб найрамдал хамгаалха арадуудай Конгрессто ошоhон корейскэ делегациин толгойлогшо, эб найрамдал хамгаалха Корейскэ комитедэй түрүүлэгшэ уранзохёолшо Хан Сер Я гэгшэтэй литературын ба искусствын хүдэлмэрилэгшэд Пхеньянда уулзаба.

Суглаанда хабаадагшад Конгрессэй хүдэлмэри тухай, эб найрамдал хамгаалха арадуудай түүхэтэ хүдэлөөн тухай Хан Сер Ягай хэhэн элидхэлые шагнаба. Азида ба бүхы дэлхэй дээрэ эб найрамдал бэхижүүлхын түлөө тэмсэл улам үргэнөөр дэлгэрүүлхээр эрид шиидэнги байhанаа мэдүүлбэ.

Американска эзэмдэлгын хойшолонгууд

НЬЮ-ЙОРК, февралиин 19. (ТАСС). Сеулhаа Юнайтед пресс агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhoор, Ли Сын Ман мэдүүлгэ хэбэ, тиихэдээ Корейдэ мүнгэнэй үнэ сэнгэй унаhан ябадалай түлөө гэмые Холбоото Штадуудта тохоhон байна. Американска зэбсэгтэ хүсэнүүдэй эрилтэнүүдые хангахын урда, корейскэ засагаархид ямаршье ашаггүй саарhан мүнгэ ехээр «хэблэн гаргаа» гэжэ тэрэ хэлэбэ.

Урда Корейдэ энэ жэл кризис боложо магадгүй байна гэжэ Ли Сын Ман тэмдэглэбэ.

Бирмэдэ гоминдановецууд аашална

ПАРИЖ, февралиин 19. (ТАСС). Рангунhаа Франс пресс агентствын корреспондентын мэдээсэhэнэй ёhoор, Бирмэдэ байдаг 500 гоминдановецууд Мусе городто добтолбо. Добтолхо үедөө тэдэнэр жиирэй хүнүүдые дээрмэдэhэн, хүсэрхэhэн ба алаhан байна. Дүтэ байрлаhан бирманскэ сэрэгүүд городой гарнизониие дэмжэжэ, гоминдановецуудта эсэргүү байлдаанда оробо. Хэдэн час үргэлжэлhэн байлдаанай hүүлээр гоминдановецууд бута сохигдожо, 60 хүнөө алуулаа.

Мусе городой ба Кью-Кок гэжэ погранична ондоо городой шадар 1000 шахуу гоминдановецууд бии юм гэжэ корреспондент тэмдэглэнэ.

Бухарестдэ шатарай уласхоорондын турнир боложо байна

БУХАРЕСТ, февралиин 20. (ТАСС). Мүнөөдэр 16-дахи турта Толуш (СССР) Штольцтой (Швеци) бэрхээр наадажа, 42-дохи ябадалдаа шүүбэ.

Гроссмейстер Болеславский Чоколтятай (Румыни) сагаанаар наадажа, 31-дэхи ябадалдаа шүүбэ. Спасский Бардатай (Норвеги) наадажа илаба.

О'Келли (Бельги) Смыслов (СССР) хоёр тэнсэбэ. Гроссмейстер Петросян (СССР) Сливэтэй (Польша) наадаад, партинь хойшолуулагдаа. Барца (Венгри) Трояреску гэгшые (Румыни), Филипп (Чехословаки) Милевые (Болгари), Рэдулеску (Румыни) Рейхэрые (Румыни) шүүбэ. Голомбек (Англи) Л. Сабо (Венгри) гэгшэдэй парти хойшолуулагдаа. Шайтар (Чехословаки) Ш. Саботой (Румыни) наадаад, үлүү хоёр хүбүүтэй болобо.

16 турай hүүлээр 12 очкотой мастер Толуш (СССР) түрүүлэн ябана. 10,5 очкотой ба хойшолуулагдаhан нэгэ партитай гроссмейстер Петросян (СССР) хоёрдохи hууринда ябана.

Бурят-Монголой потребкооперациин хүдэлмэрилэгшэдэй профсоюзай об... ной комитедэй дэргэдэхи уранhайханай самодеятельностиин коллектив hун... тын кампанида эдэбхитэйгээр хабаадажа, hунгагшадта олон концертнүүдые ... руулhан байна.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: тус уранhайханай самодеятельностиин хор hунгуулиин ... участогта концерт табижа байна.

А. Мантаевай фо...

Манай клубай хүдэлмэри тух...

Ториин аймагай Желтура тосхондо клубые даагшаар үнгэрэгшэ жэлэй октябрьhаа хүдэлмэрилнэб. Минии эндэ ажаллахаяа ороходо, клуб заhабарилагдаагүй, клубай Совет ба уранhайханай самодеятельностиин кружогууд эмхидхэгдээгүй, библиотекэшьегүй байhан юм.

Нэн түрүүн клубаа заhабарилжа, үбэлэй сагта hаадгүй хүдэлмэрилхэ болгоhон байгаабди. Тиихэдэ 40 кубометр түлеэ бэлэдхүүлжэ, газаагаа буулгуулаабди. Сельсоведэй заседани дээрэ клубай совет баталагдаа hэн. Хүдөөгэй ажалшадта концерт, зүжэг наада харуулхын зорилгоор драматическа, дуунай, хүгжэмэй, уран оёлгын кружогууд эмхидхэгдээ. Клубнай өөрынгөө библиотекэтэй, хүгжэмэй инструментнүүдтэй, домино, шатар, даам, гармони гэхэ мэтэ элдэб шухала хэрэгсэлэй зүйлнүүдтэй болоо.

Клубаймнай дэргэдэ улаан булан байгуулагданхай. Улаан булангаа гоё hайханаар шэмэглэжэ, элдэб портрет, плакат, лозунг болон фотомонтажнуудаар гоёогообди. Улаан булан соо элдэб газетэ болон журналнуудые уншажа, радио шаг... болохо юм. Хүдөөгэй ажалшад... лөөтэй сагаа клубта, улаан бу... да үнгэргэдэг болонхой. Үдэш... залуушуул эндэ олоороо сугл... танца наадана, концертдэ бэл... нэ. Январь hара соо хоёр да... февраль hарада нэгэ дахин ... церт харуулагдаа. Кинофика... таhаг кинопередвижкээ долоо... ног соо хоёр дахин эльгээдэг б... hон байна. Нютагай Совед... hунгаха hунгалтада бэлэд... эхилhэнhээ хойшо ажалшад... лекци, 3 элидхэл уншагдаhан ... таби гаран хөөрэлдөө үнгэрг... hэн байна. Энэ хүдэлмэридэ ... шанар нүхэд Лидия Ники... Анастасия Веселова, Софья ... лева, Валентина Осанова, се... гой счетовод Нина Гончарова ... роном Екатерина Панафидина ... лон бусад эдэбхитэйгээр хабаа...

Мария Усова, Ториин айм... Желтура тосхоной хүд... клубые даа...

Редакторай орлог... Д. Л. ЛОБСАН...

СССР-эй АРАДАЙ АЖАХЫЕ hЭРГЭЭН БОДХООХО ХҮГЖӨӨХЭ ГҮРЭНЭЙ ГУРБАДАХИ УРЬhАЛАМЖА...

1953 оной февралиин 8-да Курган городт... болоhон шүүбэринүүдэй 9-дэхи тиражай...

СПРАВОЧНА ТАБЛИЦА

Урьhаламжын бүхы 226 разрядуудта серинүүд ба облигацину... удаадахи номернуудта шүүбэринүүд буугаа гэбэл:

Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн түхэригөөр	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн түхэригөөр	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№	Шүүбэриин хэмжээн түхэригөөр	Серинүүдэй №№	Облигацинуудай №№
040164	19*)	1 000	044458	10*)	1 000	049513	1—50	500	054329	1—50
040208	1—50	200	044627	15*)	1 000	049583	24*)	1 000	054330	1—50
040234	01*)	10 000	044795	34*)	1 000	049662	1—50	200	054371	50*)
040307	1—50	200	044965	1—50	200	049675	34*)	1 000	054494	33*)
040463	17*)	1 000	045074	17*)	1 000	049730	26*)	1 000	054676	18*)
040490	08*)	1 000	045139	1—50	200	049909	39*)	1 000	054830	25*)
040495	13*)	1 000	045329	48*)	1 000	049957	1—50	200	054953	01*)
040556	1—50	200	045547	1—50	200	050022	43*)	1 000	055004	37*)
040567	1—50	200	045639	04*)	1 000	050268	1—50	500	055128	20*)
040708	1—50	500	045647	15*)	1 000	050278	47*)	1 000	055131	1—50
040870	1—50	200	045667	31*)	1 000	050660	14*)	1 000	055182	45*)
040876	19*)	1 000	045671	1—50	200	050703	17*)	10 000	055458	25*)
040923	1—50	200	046025	1—50	500	051060	27*)	1 000	055789	37*)
041089	50*)	1 000	046094	1—50	200	051173	1—50	500	055850	1—50
041111	17*)	1 000	046246	25*)	25 000	051317	1—50	500	055993	1—50
041179	1—50	200	046271	24*)	1 000	051332	06*)	1 000	056016	39*)
041299	06*)	1 000	046316	04*)	1 000	051438	20*)	1 000	056020	17*)
041324	21*)	5 000	046499	20*)	1 000	051478	41*)	1 000	056143	50*)
041815	28*)	1 000	046549	17*)	1 000	051617	1—50	200	056175	08*)
041853	1—50	200	046551	26*)	1 000	051904	02*)	1 000	056295	41*)
042016	39*)	1 000	046682	1—50	200	051974	1—50	500	056447	1—50
042030	23*)	1 000	047136	11*)	1 000	051977	16*)	1 000	056449	40*)
042040	14*)	5 000	047212	13*)	10 000	052012	05*)	1 000	056805	1—50
042093	1—50	200	047279	01*)	1 000	052309	32*)	1 000	056841	48*)
042149	1—50	200	047398	29*)	1 000	052367	03*)	1 000	057001	17*)
042263	1—50	200	047525	06*)	1 000	052396	1—50	500	057571	1—50
042368	17*)	5 000	047634	31*)	1 000	052407	40*)	1 000	057953	34*)
042377	25*)	1 000	047778	1—50	200	052461	05*)	5 000	058034	18*)
042392	40*)	1 000	047852	18*)	1 000	052702	1—25	200	058267	02*)
042504	27*)	1 000	047882	35*)	1 000	053067	34*)	1 000	058443	1—50
042590	1—50	500	047985	11*)	5 000	053397	1—50	200	058478	1—50
042647	07*)	1 000	048108	27*)	1 000	053430	04*)	1 000	058632	31*)
042766	37*)	1 000	048151	1—50	500	053527	37*)	1 000	058766	11*)
042878	27*)	50 000	048160	1—50	200	053541	13*)	1 000	058788	1—50
043109	05*)	1 000	048476	1—50	200	053516	12*)	5 000	058842	22*)
043129	24*)	1 000	048511	1—50	500	053549	1—50	500	058948	50*)
043254	24*)	1 000	048775	1—50	500	053596	13*)	1 000	059003	40*)
043321	19*)	1 000	048795	1—50	200	053625	15*)	1 000	059082	15*)
043401	37*)	1 000	048801	1—50	500	053707	03*)	1 000	059088	41*)
043791	1—50	200	048973	1—50	500	053929	33*)	1 000	059166	49*)
043976	11*)	1 000	049009	40*)	1 000	054008	24*)	1 000	059286	31*)
043996	36*)	1 000								
044068	14*)	1 000	049148	40*)	5 000	054086	1—50	200	059610	43*)
044413	34*)	25 000	049238	36*)	1 000	054208	1—50	500	059821	45*)

*) Энэ сериин облигацинуудай нүгөө 49 номернуудта тус бүриин 200 түх... шүүбэринүүд буугаа.

Шүүбэринүүдэй тираж үнгэргэхэ Комиссиин Түрүүлэгшэ—... шадаи депутадуудай Курганска областной Соведэй гүйц... комитедэй Түрүүлэгшэ С. В. КАЛЬЧЕ...

Комиссиин харюусалгата секретарь финансова ал... советник Л. А. ВАСИЛ...

Мүнөөдэр КИНО ТЕАТРНУУДТА

«ПРОГРЕСС» кинотеатрта — «Инаг нухэд» (12 часта).

«ЭРДЭМ» кинотеатрта — «Ленин Октябрьда» (10 ба 12 часта), «Холын бэри» (14 ба 20 часта), «Сильва» (16, ... 22 часта), «Мадам Бавари» (... 30 минутада).

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора—7-85, отв. секретаря—3-23. Отделов: партийной жизни, сельского хозяйства —10-17, пропаганды и переводов—6-... культуры и быта, промышленности—4-52, мест. информации и писем —11-05. Для междугородных переговоров—16.

Н—00478. Типография Управления по делам полиграфической промышленности, издательств и книжной торговли при Совете Министров БМАССР. Тираж 10.0...